18 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 2003 ՇԱԲԱԹ 190(2875)

Ազգ
Azg
armenian daily

Գրադարան

Գերմանիայում ինքնահրկիզվել է մի հայ

Աբխազիայից 10 տարի առաջ Գերմանիա փախած մի հայ հոկտեմբերի 3-ին բենզին լցնելով իր վրա հրկիզվել է, հաղորդում է գերմանական Մարբուրգ-Բիդենֆոպսի տարածաշրջանի «Օբերհեսիշե պրեսսեն» թերթն իր երեկվա համարում: Նույն անձի առաջին ինքնասպանության փորձը կանխել է ընտանիքը, սակայն 2-րդ փորձն ունեցել է մահացու հետեւանք: Հոկտեմբերի 8-ին 48-ամյա հայը մահացել է հիվանդանոցում: Ընտանիքը գաղթականի կարգավիճակով բազմիցս դիմել է տեղի իշխանություններին նոր կարգավիճակ ստանալու ակնկալությամբ, սակայն միշտ էլ մերժվել է: Այժմ նրանք անձնագիր չունեն: Երեւի այդ է պատճառը, որ գերմանական թերթը չի հիշատակում ինքնահրկիզված հայի անունը: Նրա կնոջ, 19-ամյա եւ 12-ամյա որդիների ճակատագիրը մնում է անհայտ: Դուստրն ավելի վաղ ամուսնացել էր գերմանացու հետ: Թերթը հավելում է, որ ինքնահրկիզված հայը տառապում էր դեպրեսիայով:

ԱՆ. ՀՈՎՍԵՓՅԱՆ
Բոնն

Սումգայիթ, մաս երկրորդ. այս անգամ` սեփական ժողովրդի դեմ

Ադրբեջանական «ժողովրդավարությունը» չդիմացավ Ալիեւների բռնապետությանը:

Բաքվում բռնությունները որակում են պետական հեղաշրջման փորձ

ԹԱԹՈՒԼ ՀԱԿՈԲՅԱՆ
Թբիլիսի

Նախկին խորհրդային տարածքում դինաստիայի հաստատման` իշխանությունը հորից որդուն փոխանցելու առաջին փորձը հաջող քննություն բռնեց. Ադրբեջանում մոտ երեք տասնամյակ իշխած Հեյդար Ալիեւն իշխանությունը փոխանցեց նախիջեւանյան կլանի երեւելի դեմքերից իր որդուն` խաղամոլի եւ կնամոլի համբավ վայելող Իլհամ Ալիեւին:

«Իլհամ Ալիեւն Ադրբեջանի նախագահական ընտրություններում ժողովրդի սիրելի թեկնածուն է», ընտրությունների օրը հայտարարել էր արդեն Ադրբեջանի առաջին տիկին Մեհրիբան Ալիեւան, հավելելով, որ «երեկոյան Ալիեւների ընտանիքը նշելու է Իլհամի հաղթանակը, ինչի մասին տեղեկացվելու է Հեյդար Ալիեւին»:

«Հեյդար Ալիեւը Քլիվլենդում ինտերնետով եւ ադրբեջանական հեռուստատեսությամբ հետեւում է Ադրբեջանի ներքաղաքական զարգացումներին», ասել է արդեն Ադրբեջանի նոր նախագահ Իլհամ Ալիեւը:

Ադրբեջանական պետական հեռուստատեսությունը ցուցադրում է Բաքվում տեղի ունեցած բռնությունների այն կադրերը, որտեղ նախագահական ընտրություններում պարտված Իսա Ղամբարի կողմնակիցները (ջարդարարները ներկայացվում են որպես մուսավաթականներ) ջարդուփշուր են անում խանութների ցուցափեղկերը, ավտոմեքենաները, ոտքերի տակ սպանում ոստիկաններին: Հստակ նկատելի է, որ Ադրբեջանում փորձ է արվում ձեւավորել հասարակական կարծիք եւ ժողովրդին համոզել, որ մուսավաթականները փորձում են տապալել մոտ 80 տոկոս քվեներ ստացած Իլհամ Ալիեւին:

Տես ▶ էջ 2

ԱՌԱՋԻՆ ԱՍՈՒԼԻՍ

Դարձյալ Երեւանի խնդիրների մասին

Երվանդ Զախարյանի ասուլիսը

Երեւանի քաղաքապետ Երվանդ Զախարյանը պաշտոնավարման հարյուր օրը լրանալուց հետո ժամանակ չէր ունեցել հանդիպելու լրագրողներին: Հանդիպումը տեղի ունեցավ երեկ ռադիոտան մամուլի սրահում:

Երվանդ Զախարյանը նշում է, որ բոլոր համայնքներում խնդիրները նույնն են, բնակշահագործման տեղամասերն այլեւս չեն գործելու, քանի որ արդեն գրանցվել են բոլոր համատիրությունները: Ավելի քան տասը տարի որեւէ ներդրում չի կատարվել Երեւանի քաղաքի բնակարանային ֆոնդը պահպանելու համար: Խնդրի լուծումը քաղաքապետը սերտորեն կապում է համատիրությունների հետ: Երվանդ Զախարյանը վստահեցնում է, որ համատիրությունները երկու-երեք տարի հետո այլեւս կայացած կլինեն: Մինչ այդ, սակայն, արդեն քաղաքի ողջ սպասարկումը կհանձնվի համատիրություններին, ջեռուցում, ջրամատակարարում, էլեկտրաէներգիա, նաեւ շենքերի պահպանման աշխատանքները: Համատիրությունների սեփականությունն են համարվելու նաեւ ավտոտնակները եւ նկուղները: Այսպիսով, ֆինանսական միջոցներ կստեղծվեն եւ կօգտագործվեն բնակարանային ֆոնդի պահպանման համար: Մյուս հարցը, որ արծարծեց քաղաքապետը, վերաբերում էր ինքնակամ շինություններին եւ զավթած հողատարածքներին: «Քաղաքապետարանի համապատասխան հանձնաժողովը կուսումնասիրի եւ կտա եզրակացություն: Եթե դրանք ենթակա են օրինականացման, ապա կօրինականացվեն: Հակառակ դեպքում, քաղաքապետարանը շատ խիստ միջոցների է դիմելու», նշում է Երվանդ Զախարյանը: Քաղաքապետը վստահեցնում է, որ մինչեւ գարուն կարգավորված կլինի նաեւ փողոցային առեւտուրը:

Տես ▶ էջ 2

Վ. Օսկանյան. «Հայաստանի իշխանությունները կաշխատեն Ադրբեջանի նորընտիր նախագահի հետ ԼՂ խնդրի կարգավորման շուրջ»

ԵՐԵՎԱՆ, 17 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: «Հայաստանի իշխանությունները կաշխատեն Ադրբեջանի նորընտիր նախագահ Իլհամ Ալիեւի հետ Ղարաբաղյան խնդրի կարգավորման շուրջ: Հույսով ենք, որ նա իսկապես կկարողանա շարունակել ընդհատված բանակցությունները, որոնք նախկին նախագահը հասցրել էր ինչ-որ կետի», այսօր լրագրողների հետ հանդիպման ժամանակ ասաց ՀՀ արտաքին գործերի նախարար Վարդան Օսկանյանը:

Նա հրաժարվեց որեւէ կերպ գնահատել Ադրբեջանի ընտրական գործընթացները` նշելով միայն, որ Հայաստանի իշխանությունները հետեւում են Բաքվում տեղի ունեցող իրադարձություններին, նաեւ տեղյակ են ԵԱՀԿ դիտորդական առաքելության գնահատականներին:

Պատասխանելով այն հարցին, թե ինչ նշանակություն կարող են ունենալ Ադրբեջանում շարունակվող անկարգությունները, ԱԳ նախարարը նկատեց, որ ամեն պարագայում «Հայաստանին հարկավոր են կայուն հարեւաններ»` հույս հայտնելով, որ «ներքաղաքական իրավիճակն Ադրբեջանում հնարավորին չափ շուտ կկարգավորվի»:

ՀԱՄԱՌՈՏ

Իրաքում եւս մի արյունոտ օր ամերիկացիների համար

Երեկ Իրաքի տարածքում 2 տարբեր դեպքերի հետեւանքով սպանվեցին ամերիկյան 4 զինվոր եւ իրաքյան 2 ոստիկան: Առաջին դեպքը պատահեց Բաղդադի թաղամասերից մեկում, երբ ամերիկյան ռազմական մեքենաների շարասյան վրա հարձակում կատարվեց նռնականետերով եւ ինքնաձիգ հրացաններով: Սպանվեց 1 ամերիկացի զինվոր, հավանական վիրավորների, ինչպես նաեւ հարձակվողների կորստի մասին տեղեկություններ չկան: Երկրորդ դեպքը պատահեց շիաների սրբավայր Քերբելա քաղաքում, երբ ահաբեկչության մեջ կասկածվող իրաքցիներին ձերբակալելու համար ամերիկյան ջոկատը փորձում էր մզկիթ ներխուժել: Սկսվեց մի իսկական ճակատամարտ, որը տեւեց մոտավորապես 2 ժամ: Սպանվեցին ամերիկացի 3 զինվորներ: Վիրավորների եւ իրաքյան կորուստների մասին տեղեկություն չկա:

Սենատը վատ դրության մատնեց Բուշին

ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհրդում նախագահ Բուշի վարչության նախորդ օրն արձանագրած մեծ հաջողությունը մթագնվեց ավելի ուշ, երբ ամերիկյան Սենատը, քննարկելով Իրաքի վերականգնման համար նախագահի խնդրած 10 մլրդ դոլարի հատկացման հարցը, փոխանակ դրամաշնորհի (գրանտ), այն ձեւակերպեց որպես վարկ: Ըստ 47-ի դեմ 51 ձայնի առավելությամբ անցկացված այդ որոշման, Իրաքն իր նավթային եւ այլ եկամուտների հաշվին պետք է հետզհետե մարի այդ պարտքը: Ջորջ Բուշի համար առավել անսպասելին այն էր, որ նրա կուսակից 8 հանրապետական սենատորներ քվեարկեցին հօգուտ այդ որոշման: Նախորդ օրը ՄԱԿ-ի ԱԽ-ում ամերիկյան բանաձեւի միաձայնությամբ ընդունումից հետո, Սենատի որոշումը կարող է ամերիկյան վարչակազմին նոր դժվարությունների մատնել այլ երկրներից Իրաքի համար հատկացումներ ձեռք բերելու գործում:

Պուտին-Սեզեր Իրաքի վիճակի քննարկում

ԿՈՒԱԼԱ ԼՈՒՄՊՈՒՐ, 17 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Ռուսաստանի նախագահ Վլադիմիր Պուտինը, որը աշխատանքային այցով գտնվում է Մալայզիայում, աշխատանքային հանդիպում է անցկացրել Թուրքիայի իր պաշտոնակից Ահմեդ Նեջդեթ Սեզերի հետ: Ռուսաստանի եւ Թուրքիայի ղեկավարները քննարկել են Իրաքի իրավիճակը եւ երկկողմ հարաբերությունների հարցերը:

ՎԵՐԱՆՈՐՈԳՈՒՄ

Նոր թատերաշրջանը նորոգ շենքում

Օպերայի եւ բալետի ակադեմիական թատրոնն այս թատերաշրջանը կսկսի դեկտեմբերին` նորոգ շենքում: Ինչպես եւ նախատեսված է, թատերաշրջանի բացումից մեկ ամիս առաջ` նոյեմբերին շինարարները կավարտեն իրենց աշխատանքը: Երեկ շինարարական աշխատանքներին հետեւեց հանրապետության նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանը:

Դեկտեմբերն, ըստ Ռոբերտ Քոչարյանի, հագեցած է լինելու մշակութային միջոցառումներով եւ դրանց առանցքային վայրի` օպերայի եւ բալետի թատրոնի հիմնանորոգումն ավարտված կլինի: Հանրապետության նախագահն, ընդհանուր առմամբ շինարարների աշխատանքից գոհունակություն է հայտնում: Նրա խոսքերով, աշխատանքը ծավալուն էր, ծանրաբեռնվածությունը` մեծ, սակայն ի պատիվ շինարարների, նրանց հաջողվեց բարձր որակ ապահովել:

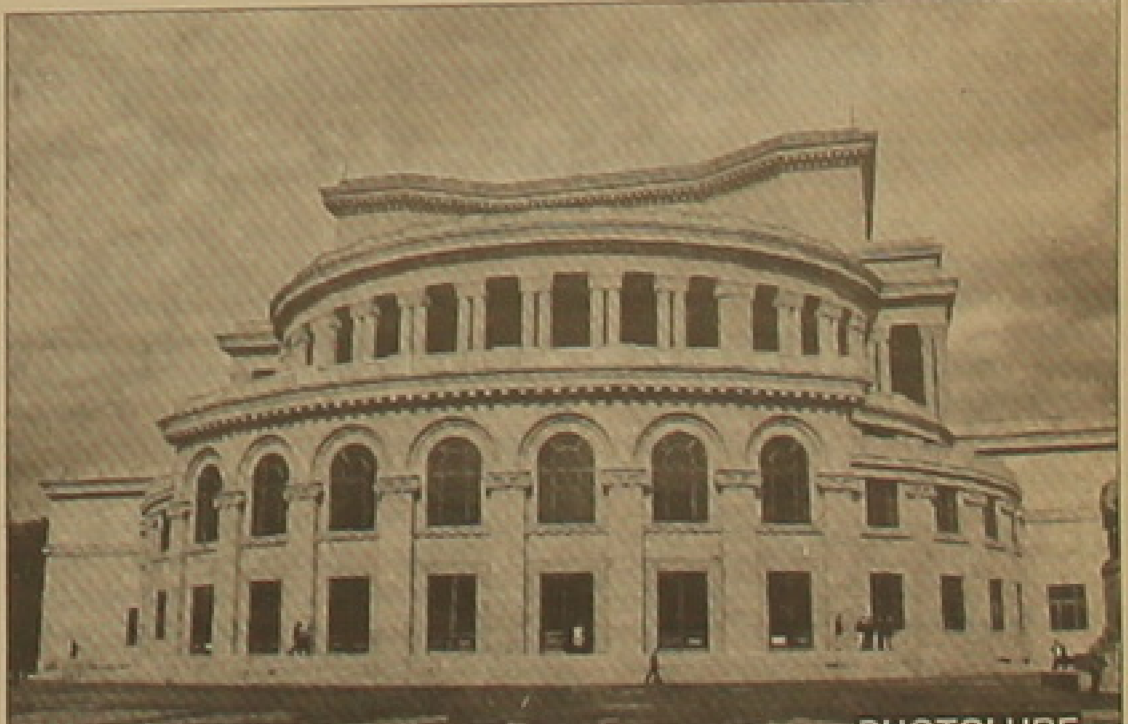

«Լինսի» հիմնադրամով օպերայի շենքի վերանորոգման համար նախապես տրամադրված 2 միլիոն դոլարին ընթացքում ավելացել է եւս 100 հազար: Շենքը հաջողվել է նորոգել հիմնովին, ամբողջությամբ փոխվել է հրշեջ համակարգը, 12-ամյա ընդմիջումից հետո օպերայի շենքն այս ձմեռ վերջապես կջեռուցվի: Օպերայի ու բալետի ակադեմիական թատրոնի տնօրեն Կամո Հովհաննիսյանը նշում է, որ ամենացավոտ կողմը մնում է գույքի խնդիրը: Թատրոնի գույքը շուրջ կես դարի պատմություն ունի: Թեեւ «Լինսի» հիմնադրամի միջոցներով գույքի համար գումար նախատեսված չէ, այդուհանդերձ, Կամո Հովհաննիսյանի խոսքով, հիմնադրամը կահավորման որոշ հարցերում ընդառաջել է:

Հանրապետության նախագահը, սակայն, նշում է, որ կահույքի խնդիրը լուծելը դժվար գործ չէ: Այդ գումարը կհատկացվի պետբյուջեից: Շուրջ մեկ ամսից «Լինսի» «Մշակույթ» ծրագրով նախատեսված աշխատանքներն ամբողջությամբ կավարտվեն: Մշակութային օջախները, այդ թվում` օպերայի եւ բալետի ակադեմիական թատրոնը, հանդիսատեսին կդիմավորեն հիմնովին նորոգված:

Մ. Հ.

Ընթացիկ

«Իշխանությունները պետք է հեռանան»

Այս նշանաբանով հանրահավաք էր հրավիրել «Արդարություն» դաշինքը

Երեկ տեւական ընդմիջումից հետո «Արդարություն» դաշինքը հանրահավաք էր հրավիրել, որն սկսվեց նախատեսվածից կես ժամ ուշացումով: Մինչ կսկսվեին ելույթները, հանրահավաքը վարողը հանդիսավորապես հայտարարեց «ազգիս առաջնորդ» Ստեփան Դեմիրճյանի հարթակ բարձրանալու մասին: Իսկ առաջինը ցուցարարներին դիմեց «Հանրապետություն» կուսակցության ղեկավար Ալբերտ Բազեյանը: Նրա ելույթի հիմնական միտքն էր, որ ներկա իշխանությունները սպառնում են երկրի ազգային շահերին եւ պետք է հեռանան: «Պետք է ազատվել ապօրինի վարչախմբից», հայտարարեց «Հանրապետություն» կուսակցության ղեկավարը, ասելով, որ դրա համար երկու ճանապարհ կա՝ հանրաքվե եւ համաժողովրդական անհնազանդություն-ապստամբություն: Այս ճանապարհները, ըստ Բազեյանի, միմյանց լրացնում են: Նա հայտնեց, որ «Արդարությունը» խորհրդարանին է ներկայացնելու «Հանրահավաքի մասին» օրենքում փոփոխությունները, որի ժամանակ կհրավիրեն ներկաներին շրջափակելու խորհրդարանի շենքը:

Արամ Գասպարի Սարգսյանն առավելապես կենտրոնացավ հացի, մյուս ապրանքների եւ ծառայությունների թանկացման խնդրի վրա: Նրա տեղեկություններով, արդեն իսկ այսօր այդ գները թանկացել են եւ չի կարելի թույլատրել, որ հունվարի 1-ից լինեն նոր թանկացումներ: Նա եւս կարծիք հայտնեց, որ այս իշխանությունները պետք է հեռանան, ասելով, որ «ինչ եղավ 1996-ին կեղծիք կատարած Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի հետ, նույնը լինելու է Ռոբերտ Քոչարյանի հետ»:

«Արդարություն» դաշինքի հայտարարությունը թանկացումների կապակցությամբ կարդաց ԱԺ պատգամավոր Գրիգոր Հարությունյանը: Հայտարարության մեջ նշվում է, որ թանկացումները ծանր հետեւանք կունենան ժողովրդի համար եւ որ դրանք հիմնավորված չեն ու բխում են կասկածելի հանգամանքներից: Ելույթ ունեցողն ընդգծեց, որ Ռոբերտ Քոչարյանը եւ նրան աջակցող քաղաքական ուժերը նախընտրական շրջանում ոչինչ չեն ասել այդ թանկացումների մասին:

Ելույթները, իհարկե, այսքանով չսահմանափակվեցին: Արշակ Սադոյանի, Վազգեն Մանուկյանի, Շավարշ Քոչարյանի ելույթների ժամանակ անձրեւ էր սկսվել, եւ հանրահավաքից մարդիկ սկսեցին հեռանալ: Իսկ այդ ընթացքում, որոշ ուշացումով, թիկնապահների ուղեկցությամբ ժամանեց ոչ հեռու անցյալի նախագահացուներից մեկը՝ Արամ Կարապետյանը:

Ա. Մ.

10 հազար դրամը միջանկյալ արժեք 5 հազար դրամի եւ 20 հազար դրամի միջեւ

Իսկ ո՞րն է մանրադրամի սակավության պատճառը

Նոյեմբերի 1-ից Հայաստանում շրջանառության մեջ կդրվի նոր՝ 10 հազար դրամ անվանական արժեքով թղթադրամ: Նրա դիմերեսին պատկերված են Ավետիք Իսահակյանի դիմանկարը եւ Մարտիրոս Սարյանի՝ Արագած լեռան գծանկարից մի դրվագ: Դարձերեսին պատկերված է հին Գյումրու մի պատկեր: Այս մասին երեկ հրավիրված մամուլի ասուլիսի ժամանակ հայտնեց ՀՀ կենտրոնական բանկի էմիսիոն գործառնությունների եւ դրամական պահուստների վարչության պետ Գեւորգ Թումանյանը:

Վարչության պետը նշեց, որ նոր թղթադրամի ներդրման նպատակը վճարումներն ավելի հարմարավետ դարձնելն է, ինչը թույլ կտա մեծ չափով թղթադրամների փոխարեն մեկ թղթադրամ գործածելը: 10 հազար դրամանոցը միջանկյալ արժեք է լինելու 5 հազար եւ 20 հազար դրամանոցների միջեւ, որի ներդրումից հետո 20 հազար դրամանոցի մանրելու խնդիրը կհամարվի լուծված: Գեւորգ Թումանյանը տեղեկացրեց, որ ներկայումս շրջանառության մեջ գտնվող դրամական զանգվածի 20 տոկոսից ավելին 20 հազար դրամանոցներ են, 50 տոկոսից ավելին՝ 5 հազար դրամանոցներ: Սա ապացույց է, որ կա հաջորդ դրամական արժեքի՝ 10 հազար դրամանոցի պահանջարկը: Նշվեց նաեւ, որ այս թղթադրամը տպագրվել է Ավստրիայի դրամահատարանում: Դիզայնն ընտրվել է մրցույթով, որը շահել է Աշոտ Մանուկյանը:

10 հազար դրամանոցն անհրաժեշտ չափով պաշտպանված է կեղծումներից: Կեղծ դրամներից պաշտպանվելու լավագույն ձեւը ԿԲ ներկայացուցիչը համարեց թղթադրամները, հատկապես խոշոր, նախքան ծախսելը ստուգել: Դա արդեն կիրառվում է առեւտրի օբյեկտներում, ինչը դժվարացնում է կեղծ թղթադրամ իրացնելը:

Էմիսիոն գործառնությունների եւ դրամական պահուստների վարչության պետին ուղղված «Ազգի» հարցը, սակայն, առնչվում էր ոչ թե խոշոր թղթադրամներին, այլ մանրադրամի պակաս լինելուն: Գեւորգ Թումանյանը նշելով, որ չնայած մանրադրամն արագորեն է մտնում շուկա, այդուհանդերձ, ընդունեց դրա անբավարար լինելը: Ըստ նրա, խնդիրն այն է, որ Կենտրոնական բանկը մանր դրամը տրամադրում է առեւտրային բանկերին եւ չի սպասարկում անհատ քաղաքացիներին եւ իրավաբանական անձանց: Մինչդեռ առեւտրի փոքր եւ միջին օբյեկտները, մանրադրամի պահանջարկը լրացնելու համար, առեւտրային բանկերին դիմելու փոխարեն դիմում են Կենտրոնական բանկին: Դա ճիշտ ճանապարհը չէ, եւ Գեւորգ Թումանյանն այդ օբյեկտների սեփականատերերին խորհուրդ տվեց ավելի սերտորեն համագործակցել առեւտրային բանկերի հետ:

Ա. Մ.

Դարձյալ Երեւանի խնդիրների մասին

Սկիզբը՝ էջ 1

Իսկ ոռոգման ցանցի եւ կանաչ տարածքների մասին նա հենց երեկ որոշում էր ստորագրել: Քաղաքապետը նաեւ հայտարարել է, որ դադարեցված է կանաչ տարածքներում կապիտալ շինարարությունը: Նրա խոսքով, որոշակի նորմեր են սահմանվում Երեւան քաղաքում մայթերին գտնվող սրճարանների համար: Դրանք կլինեն ժամանակավոր, սեղաններն ու աթոռները կլինեն հավաքովի: Սեզոնի ավարտից հետո դրանք կհավաքվեն, եւ քաղաքը կազատվի մշտական կառույցներից (հետաքրքրական է, որ որեւէ պաշտոնյա երբեւէ չի անդրադառնում, թե ինչպես են կատարվում այդ հատկացումները, ում են տրամադրվում ամենայուղոտ կտորները):

Մեկ այլ որոշում՝ բենզալցակայանների վերաբերյալ: Երվանդ Զախարյանը վստահեցնում է, որ դրանց համար հողատարածքներ այլեւս չեն հատկացվի, քանի որ եղածներն արդեն ավելին են, քան անհրաժեշտ է մայրաքաղաքի տնտեսությանը:

Անդրադառնալով անմխիթար վիճակում գտնվող Հրազդանի կիրճին, Երվանդ Զախարյանը հայտարարեց, որ կփակվեն այդ տարածքում գտնվող բոլոր այն օբյեկտները, որոնք չեն կատարի քաղաքապետարանի պահանջները: Ի դեպ, քաղաքապետը հայտարարում է, որ շենքերի տանիքներում կառույցներ չավելացնեն, քանի որ, համաձայն տեղական ինքնակառավարման եւ բազմաբնակարանային շենքերի կառավարման օրենքների, ձեղնահարկերը բաժնետիրական սեփականություն են: Քաղաքապետն անդրադարձավ մայրաքաղաքի վթարային շենքերի խնդրին: Ըստ նրա, դա կլուծվի առաջիկա 5-6 տարիների ընթացքում:

Երվանդ Զախարյանը տեղեկացրեց, որ այժմ մշակվող Երեւանի նոր հատակագիծը գործողության մեջ կդրվի 2006 թ.-ից:

Մ. Հ.

Արդյունաբերական ապրանքների ցուցահանդես-վաճառք Վանաձորում

Երեկ Վանաձորի կերպարվեստի թանգարանում բացվեց մարզի ձեռնարկություններում թողարկվող արդյունաբերական ապրանքների 5-րդ ցուցահանդես-վաճառքը:

Լոռու մարզպետ Հենրիկ Քոչինյանը բացման խոսքում նշեց, որ ավանդական ցուցահանդես-վաճառքի նպատակը ներքին եւ արտաքին սպառողական շուկայի ընդլայնումն է:

Ցուցահանդես-վաճառքին է ներկայացված մարզի 20 հիմնարկ-ձեռնարկությունների եւ կազմակերպությունների արտադրանքը:

Միայն «Բազում ֆիրմա» կարի արտադրական ձեռնարկությունը 120 տեսակի հագուստեղեն է ներկայացրել, որից առաջին 1 ժամվա ընթացքում իրացվեց 100 հազար դրամի արտադրանք: Ինչպես այս, այնպես էլ «Դավգար», «Վանակար», «Մարտոն» կարի արտադրական ձեռնարկությունների արտադրանքն աչքի է ընկնում շուկայականի համեմատ կրկնակի էժան գնով եւ բարձր որակով՝ կնոջ եւ տղամարդու աշնանային ու ձմեռային բաճկոններ, վերնազգեստներ, տաբատներ, մանկական ու մեծահասակների հագուստեղենի բազմազան տեսականի:

Ցուցահանդեսին ներկայացված են նաեւ «Ավտոմատիկա» ՓԲԸ-ի, «Չինվան էլեկտրոն», «Շափյուղա» եւ այլ ձեռնարկությունների արտադրանքները, որոնցից առաջինի սպառման շուկան հիմնականում ՌԴ-ում է, իսկ մյուսները հետզհետե ընդլայնում են կապերը տեղական սպառողների հետ:

Անցած ցուցահանդեսից հետո նորություն էին «Մ.Մ.Ն.» հայ-ամերիկյան համատեղ ձեռնարկության արծաթե եւ ոսկյա իրերի արտադրանքը, հրուշակեղենի «Հելեն արտ» եւ առանձնատների ջեռուցման կաթսաներ ու շարժական կաթսայատներ արտադրող «Ալեք թերմ» ՍՊԸ-ների արտադրանքը:

Ներկայացված են նաեւ «Մարկոս» ՍՊԸ-ի արտադրած աղյուսներն ու տարբեր տեսակի երեսպատման սալիկները, որոնք լայնորեն օգտագործվում են շինարարությունում:

Ինչպես տեղեկացանք մարզպետարանի ֆինանսական եւ սոցիալ-տնտեսական զարգացման վարչության պետ Սեւակ Հովհաննիսյանից, ցուցահանդես-վաճառքը կշարունակվի մինչեւ հոկտեմբերի 22-ը:

Մ. ՄԻԿՈՅԱՆ

Սումգայիթ, մաս երկրորդ. այս անգամ՝ սեփական ժողովրդի դեմ

Սկիզբը՝ էջ 1

Երեկ երեկոյան վրացական «Ռուսթավի-2» հեռուստաընկերությունը հաղորդեց, որ Իսա Ղամբարը տնային կալանքի տակ է, իսկ նրա թիկնապահները ձերբակալված են: Ամենայն հավանականությամբ, արդեն այսօր առավոտյան Ղամբարը կկալանավորվի:

«Ազգը» կապվեց Ղամբարի մամլո խոսնակ Մեհման Ջավադօղլուի հետ՝ պարզելու, թե ինչքան են հավանական «Մուսավաթ» կուսակցությունն արգելելու, մուսավաթականներին ճաղավանդակների հետեւում տեղադրելու մասին տարածվող խոսակցությունները:

«Նրանք չեն կարող կուսակցությունն արգելել: Ժողովուրդը դուրս էր եկել փողոց՝ պահանջելու արդարություն, եւ պետական հեղաշրջման փորձի մեղադրանքը չի համապատասխանում իրականությանը», ասաց Ջավադօղլուն:

Ջավադօղլուն չհաստատեց Ղամբարի՝ տնային կալանքի տակ առնելու մասին տարածված լուրը, հավելելով, որ Բաքվում արդեն ամեն ինչ խաղաղ է:

Ադրբեջանի ՆԳ նախարար Ռամիլ Ուսուբովը ուրբաթ կեսօրին ադրբեջանական հեռուստատեսությամբ հայտարարեց, որ Բաքվի բռնությունների կազմակերպմանն անմիջական մասնակից են Իսա Ղամբարը, նրա տեղակալ Ալիֆ Գաջիեւը, խորհրդարանական Իղբալ Աղազադեն, այլ մուսավաթականներ:

«Նրանք փորձում են պետական հեղաշրջման ճանապարհով Ադրբեջանում զավթել իշխանությունը, բայց դա չի հաջողվի», ասաց Ուսուբովը:

Երեկ Ադրբեջանի խորհրդարանն անձեռնմխելիությունից զրկեց Ղամբարի կողմնակիցներից Իղբալ Աղազադեին («Ումիդ» կուսակցության առաջնորդ), ինչը նշանակում է, որ նրա համար խուց Գոբուսանի բանտում պատրաստված է:

Վրացական հեռուստաընկերությունները երեկ շարունակ ցուցադրում էին Բաքվի արյունահեղությունը: Ցուցադրվող կադրերը հիշեցնում էին մոտ 15 տարի առաջ Բաքվի, Սումգայիթի հայկական ջարդերը: Եվ ինչպես այն ժամանակ խոշոր պետությունները չդատապարտեցին տեղի ունեցածը, այս անգամ էլ սցենարը նույնն էր: Եվ երբ հոկտեմբերի 16-ին Բաքվում արյուն էր թափվում, նախագահներ Վլ. Պուտինը, Էդ. Շեւարդնաձեն, Լ. Կուչման, Ա. Սեզերը շնորհավորական ուղերձներ էին հղում Իլհամ Ալիեւին:

Վաղուց պարզ էր, որ խոշոր տերությունները համաձայն են Ադրբեջանում Հ. Ալիեւի փոխարեն նախագահի պաշտոնում տեսնելու Իլհամին, անկախ նրանից, թե ինչ գնով կհաջողվի իշխանությունը փոխանցել որդուն: Ի. Ալիեւի ընտրությանը հավանություն են տվել ԱՄՆ-ը, Ռուսաստանը, Թուրքիան: Ինչ վերաբերում է Վրաստանին եւ այդ երկրի նախագահ Էդ. Շեւարդնաձեին, ապա այս դեպքում դեր խաղաց միշտ առաջինը լինելու սովորությունը:

Դեռեւս պարզ չէ՝ հայր Ալիեւը ո՞ղջ է, թե՞ ոչ: Սակայն սա չի խանգարել, որ պաշտոնական Վրաստանը երկու անգամ ցավակցություն հայտնի եւ ողբա Ալիեւի մահը:

Վախճանվել է ՀՀ առաջին նախագահի մայրը

Երեկ 88 տարեկան հասակում վախճանվել է ՀՀ առաջին նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի մայրը՝ **ԱԶԱՏՈՒՀԻ ՊԵՏՐՈՍԻ ՏԵՐ-ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ-ՂԱՐԻԲՅԱՆԸ**, ծնված 1915թ., Ջեբել Մուսայում:

Մեր ցավակցությունը հանգուցյալի բոլոր հարազատներին:

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակութեան ԺԲ տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«ԱԶԳ ՕՐԱԹԵՐԹ» ՍՊԸ
Երեւան 375010, Հանրապետութեան 47
Ֆաքս: 374-1-562863
e-mail: azg2@arminco.com
www.azg.am
Գլխաւոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագիր
ՊԱՐՈՅՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ / հեռ. 529221
Լրագրողների սենեակ / հեռ. 581841
Համակարգ. ծառայութիւն / հեռ. 582483
Apple Macintosh
համակարգչային սարուածքը
«Ազգ» թերթի

Թերթի նիւթերի ամբողջական թէ մասնակի արտատպումները տպագիր մամուլի միջոցով կամ ռադիոհեռուստատեսութեամբ, առանց խմբագրութեան գրաւոր համաձայնութեան, խստիւ արգելւում են, համաձայն ՀՀ հեղինակային իրաւունքի մասին օրէնքի:
Նիւթերը չեն գրախօսւում ու չեն վերադարձւում

«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor-in-chief
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

ԱԶԳ

Ընթացիկ

Ակնաբույժների հայ-ամերիկյան 9-րդ գիտաժողովն ընթացավ Ս. Մալայանի անվան աչքի հանրապետական հիվանդանոցում: Ամերիկյան բարեգործական մի կազմակերպություն կա՝ «Հայկական ակնաբուժական նախագիծ» (ՀԱՆ) անվանմամբ, որ Հայաստանում իրականացնում է «Լույս հայի աչքերին» 7-ամյա ծրագիրը: Նախագծի նախագահ ամերիկահայ դոկտոր Ռոջեր Օհանյանը փորձառու ակնաբույժների մի խմբի հետ Երեւանում է:

ՀԱՆ-ի հովանավորությամբ այսօր Հայաստան են մտնում ոչ միայն առաջատար ակնաբուժական տեխնոլոգիաներ, այլեւ տեղի ակնաբույժների մեթոդական ու մասնագիտական ուսուցումներ են կազմակերպվում: ՀԱՆ-ն ակնաբուժական հետաքրքրական նախադեպ է հեղինակել՝ աչքի շարժական հիվանդանոցի միջոցով ծառայությունների կազմակերպումը: Հոկտեմբերի սկզբից շարժական հիվանդանոցը «շրջագայում» է հանրապետության մարզերում: Իր ամերիկացի գործընկերների հետ դոկտ. Ռոջեր Օհանյանը կայցելի Էջմիածին, ուր այժմ գտնվում է շարժական հիվանդանոցը, եւ կաշխատի հայ մասնագետների հետ: Ի դեպ, անապահովների համար վիրահատությունը, լազերային բուժումն ու ախտորոշումներն անվճար են: Արագածոտնի եւ Վայոց ձորի մարզերում արդեն անվճար լազերային բուժում է ստացել 200 հիվանդ, անվճար վիրահատվել է 500-ը, անվճար հետազոտվել 12 հազար մարդ:

Այսօր արդեն 18-20 տարեկան երիտասարդների շրջանում լայնորեն տարածված են տեսողության տարբեր կարգի խանգարումներ՝ զարգացող կարճատեսությունը, աստեգմատիզմի սրված արտահայտությունները: Պրոֆեսորը պատմում է, որ երբեւէ ակնաբույժներին չի դիմել հիվանդների այդպիսի մեծ բանակ: Զինակոչիկների բժշկական հետազոտությունների ժամանակ հարյուրավոր երիտասարդներ ծառայությունից ազատվում են թույլ տեսողության կամ աչքի տարբեր հիվանդությունների պատճառով: Սակայն ճշգրիտ թվական տվյալներ չկան, թե ինչպիսին (աչքի ոսպնյակի պղտորում) հիվանդների թիվը: Ակնաբույժի կարծիքով, ոչ թե տարիքային գործոնը, այլ առավել շատ սոցիալական խթանիչներն են իրենց սեւ գործն անում՝ վատ, վիտամիններով աղքատ, թերարժեք սնունդը, սթրեսները եւ նյութափոխանակության խանգարումները: Շատացել են նաեւ աչքի ուռուցքային հիվանդությունները: Բայց իբրեւ կանոն, մարդիկ դիմում են հիվանդության երրորդ, չորրորդ փուլում, երբ մարդուն փրկել կամ գոնե աչքը պահպանել չի լինում: Իրենք բազմաթիվ ծանր վիրահատություններ են իրականացրել՝ հեռացնելով աչքի կոպերը կամ աչքը: Ընդամենը մեկ տարում 20-30 այդպիսի վիրահատություն է եղել միայն մեկ հիվանդանոցում:

18-20 տարեկանների տեսողության խանգարումները 90-ական թթ. մութ ու խավար տարիների հետեւանք են

Հայ-ամերիկյան ակնաբուժական գիտաժողով Երեւանում

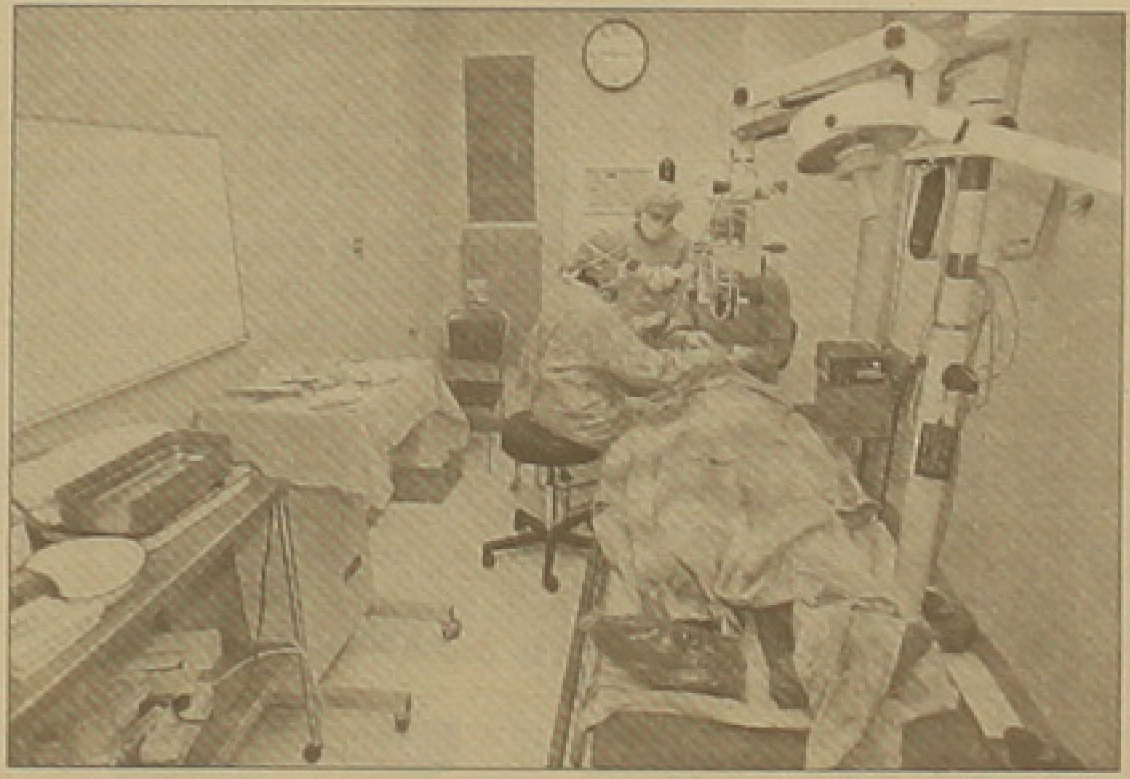

Գիտաժողովում ակտիվ քննարկումների նյութ դարձավ Հայաստանում աչքի բանկ հիմնելու հնարավորությունների խնդիրը: Այստեղ կուտակվող ֆինանսները կօգնեն անցկացնելու կուրությունը կանխարգելող միջոցառումներ, վերականգնել այն մարդկանց տեսողությունը, ովքեր աչքի հյուսվածքների փոխպատվաստման կարիք ունեն:

Առողջապահության ազգային ինստիտուտի ակնաբուժության ամբիոնի վարիչ, պրոֆ. Լեւոն Բարսեղյանի գնահատմամբ, տեսողության խանգարումներ առաջացնող այլազան ախտերն առողջապահական սրված խնդիր են Հայաստանում, որովհետեւ դրանք ոչ միայն սոցիալական պայմանների անմիջական արտահայտությունն են: Դրանց «ծննդյան» բարեբեր հող դարձան 90-ական թթ. մութ ու խավար տարիները, երբ դպրոցահասակ երեխաները դաս էին պատրաստում մոմի կամ նավթի լամպի թույլ լույսի տակ:

է աչքի հիվանդությունների զարգացման պատկերը Հայաստանում:

Վիճակագրական ոչ մի հետազոտություն չի կատարվում, լոկ հայեցողական դիտարկումները, սակայն, հուշում են, որ իրավիճակն ամենեւին լավատեսություն չի ներշնչում: Ծայր աստիճանի կամ սրվածության հասած հիվանդությունների տարածվածության գլխավոր պատճառներից մեկը, ըստ Լեւոն Բարսեղյանի, կանխարգելիչ ախտորոշումների լիովին բացառումն է: Վաղուց ի վեր մոռացվել է առողջապահական կարեւորագույն ավանդույթը՝ դպրոցներում, մանկապարտեզներում բժշկական ստուգումների անցկացումը, երբ հնարավոր էր հիվանդությունը հայտնաբերել զարգացման վաղ շրջանում եւ ժամանակին կանխել: Այժմ այդպիսի հետազոտությունների համար ոչ պետությունը, ոչ էլ օտարները փող ու դրամաշնորհներ չեն տրամադրում: Մինչդեռ հետագայում եւ այսօր էլ դրա բացակայությունը տասնապատիկ ավելի ծախսեր է պահանջելու:

Հատկապես մեծահասակների շրջանում բազմացել է կատարակտով

Երիտասարդացել է «գլաուկոմա» սարսափելի հիվանդությունը, որը սովորաբար զարգանում էր 40 տարեկանից հետո հիմա՝ 30 տարեկանից: Գլաուկոման սովորաբար հանգեցնում է անվերադարձ կուրության, բայց զարգացման վաղ շրջանում հնարավոր է արդյունավետ պայքար մղել դրա դեմ: Առաջին գիտաժողովի ընդմիջմանը մեր զրույցի ընթացքում պրոֆ. Լեւոն Բարսեղյանը բազմիցս շեշտեց, որ հատկապես խոլեստերինի բարձր պարունակությամբ ուտելիքը, այլ հիվանդությունների հետ, զարգացնում է նաեւ աչքի հիվանդությունները: Իսկ մեր հանրապետություն այսօր անվերահսկելիորեն ներխուժում են անորակ, հենց խոլեստերինով հագեցած մթերքներ: Պրոֆեսորը բոլորին խորհուրդ տվեց նախապատվությունը տալ բանջարակաթնային սննդի տեսակներին ու ձկնեղենին:

ԿԱՐԻՆԵ ԴԱՆԻԵԼՅԱՆ

ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Ջրամատակարարման արտոնությունների ժամկետը թերեւս երկարաձգվի մինչեւ 2004 թ. ապրիլ

ԱԺ ֆինանսավարկային, բյուջետային եւ տնտեսական հարցերի մշտական հանձնաժողովի նախագահ Գագիկ Մինասյանը երեկ լրագրողներին ներկայացրեց հանձնաժողովի դրական եզրակացություն ստացած օրենսդրական 2 նախագիծ: Առաջին նախագիծը վերաբերում էր «Խմելու ջրի մատակարարման, ջրահեռացման, կեղտաջրերի մաքրման եւ ոռոգման ջրի մատակարարման ծառայությունների դիմաց առաջացած պարտավորությունների գծով վճարման արտոնություններ սահմանելու մասին» ՀՀ օրենքում փոփոխություններ կատարելուն:

Գագիկ Մինասյանը նշեց, որ այս օրենքն ընդունելու ժամանակ գործողության ժամկետը սահմանվել է մինչեւ 2003 թ. ապրիլ: Պրն Մինասյանի կարծիքով, օրենքի արդյունավետությունը մեծ էր, բնակչության գրեթե 80 տոկոսը օգտվել է դրանից: Չնայած դրան, ազգաբնակչության մոտ 20 տոկոսը չի հասցրել օգտվել արտոնություններից, ուստի եւ, ըստ Գ. Մինասյանի, կոալիցիայի անդամ կուսակցությունների ներկայացրած այս նախաձեռնությունը հնարավորություն կտա արտոնություններից օգտվելու ժամկետը երկարաձգել մինչեւ 2004 թ. ապրիլի 1-ը:

Օրենքի գործողության ավարտից հետո որոշ քաղաքացիների նկատմամբ չվճարումների մասով հարուցվել են քաղաքացիական գործեր: Այս կապակցությամբ Գագիկ Մինասյանը նշեց, որ եթե դատական կարգով արդեն կայացվել է վճիռ եւ կատարվել է մուծում, ապա այն կդառնա կանխավճար: Եթե որոշում կայացվել է, սակայն մուծում չի արվել, ապա մուծում չի էլ արվի: Իսկ եթե քաղաքացիական գործը դեռ ընթացքի մեջ է, կկարճվի:

Գագիկ Մինասյանը ներկայացրեց հանձնաժողովի կարեւորած եւս մեկ օրինագիծ, որ ներկայացրել է կառավարությունը: Խոսքը զբոսաշրջության մասին օրենքի նախագծին է վերաբերում: Պրն Մինասյանի կարծիքով, Հայաստանն այս բնագավառում ներկայանալու մեծ ներուժ ունի: Մասնավորապես առանձնանում է երեք ուղղություն: 1. Ինտելեկտուալ տուրիզմ, որի բնագավառում, հանձնաժողովի նախագահի կարծիքով, Հայաստանի հնարավորությունները մեծ են, 2. հոգեւոր ոլորտին վերաբերող, այսինքն՝ Հայաստանը կդիտվի որպես քրիստոնեությունն առաջինը պետական կրոն ընդունած երկիր, 3. այսպես կոչված դասական դարձած ուղղություն է՝ մեր հայրենակիցների հայրենիք այցելությունները:

Ավարտին Գագիկ Մինասյանը համոզմունք հայտնեց, որ այս բնագավառում նախատեսված ծրագրերի հաջողության դեպքում զբոսաշրջությունը Հայաստանում լուրջ ճյուղ կդառնա:

Մ. Հ.

Քարաշամբին՝ խմելու ջրի գիծ

«Ջուր եմ ծախում, սառը ջուր, Քարաշամբի համով ջուր», ասում էր փոքրիկ տղան եւ կուժով ջուր բաժանում: Կոտայքի մարզի Քարաշամբ գյուղում երեկ բացվեց Քարաշամբի Նոր թաղամասի խմելու ջրագիծը: Տարիներ շարունակ այստեղ ջուրը պոմպերի միջոցով են ստացել:

«Քանի որ մարզում օգտագործվող ջրի մոտ 90 տոկոսը պոմպակայանների միջոցով է մղվում բնակչությանը, մեզ մոտ ջուրն ամենից թանկն է հանրապետությունում՝ չնայած մայրաքաղաքի օգտագործվող ջրի 70 տոկոսը մենք ենք մատակարարում», ասաց Կոտայքի մարզպետ Կովալենկո Շահգալդյանը: Ռուսաստանի հայերի միության ֆինանսավորմամբ իրականացված այս ծրագրի արդյունքում գյուղում ջուրն ինքնահոս կլինի, էլեկտրաէներգիայի անջատման պատճառով ջրամատակարարումը չի ընդհատվի:

Ջրագիծը կառուցվել է 100 միլիմետրանոց խողովակաշարով եւ մատակարարելու է 250-ից ավելի տնտեսության: 3 կիլոմետրանոց ջրագծի 2 կիլոմետրը նոր է կառուցվել, մնացածը վերանորոգվել է: Ըստ գյուղապետ Զորիկ Խլղաթյանի՝ աշխատանքներն իրականացրել են համայնքի բնակիչները, իսկ ջրագծի արժեքը 8.000 դոլար է: Գյուղապետը հավաստիացրեց, որ ջրաչափերի տեղադրման դեպքում գյուղում գրեթե բոլորը շուրջօրյա ջուր կունենան:

«Որպես հայ ամեն անգամ ուրախությամբ եմ լսում, որ կոնկրետ հոգսեր ենք թեթեւացնում», ասաց Ռուսաստանի հայերի միության Հայաստանում եւ Արցախում տնտեսական ու սոցիալական ծրագրերի ղեկավար Սերգեյ Աբրահամյանը: Սա միության կառուցած առաջին ջրագիծն է:

«2004 թվականից հանրապետության բյուջեով եւ Համաշխարհային բանկի միջոցներով ոռոգման եւ խմելու ջրի համակարգեր ստեղծելու լայնածավալ աշխատանքներ են իրականացվելու», ասաց Կ. Շահգալդյանը: Նրա խոսքերով մարզում դեռ շատ համայնքներ կան, որտեղ ոչ միայն հարկավոր է ջրագծեր վերանորոգել, այլ նորերը կառուցել:

ԹԱՄԱՐ ՄԻՆԱՍՅԱՆ

Ռոբերտ Գրիգորյանը չի՞ կարող նորից պաշտպանել Արմեն Սարգսյանին

Կենտրոն եւ Նորք-Մարաշ համայնքների առաջին ատյանի դատարանում երեկ շարունակվեց Տիգրան Նաղդալյանի սպանության դատաքննությունը: Դատավարությունն ընդմիջվել էր ամբաստանյալ Արմեն Սարգսյանի նոր պաշտպան Ամալյա Ավագյանի միջնորդությամբ, որով պաշտպանը դատարանից ժամանակ էր խնդրել գործի նյութերին ծանոթանալու համար: Ընդ որում, Արմեն Սարգսյանն Ամալյա Ավագյանի համար ժամանակ ստանալու համար հրաժարվել էր իր պաշտպան Ռոբերտ Գրիգորյանի ծառայությունից:

Երեկվա նիստում Արմեն Սարգսյանը դիմեց դատարանին՝ պաշտպան Ռոբերտ Գրիգորյանին վերականգնելու համար, որպեսզի Գրիգորյանը նորից ներգրավվի դատաքննության գործընթացում:

Մեղադրող կողմը, վկայակոչելով քրեական դատավարության օրենսգրքի 69-րդ հոդվածը, առարկեց Ռոբերտ Գրիգորյանին ներգրավելու դեմ: Ըստ մեղադրողների՝ 69-րդ հոդվածի մեկնաբանության, պաշտպանը չի կարող դուրս գալ վարույթից, ապա նորից վերադառնալ: Ի դեպ, մեղադրողները որեւէ առարկություն չունեին Ռոբերտ Գրիգորյանի անձի դեմ: Ինչեւէ, դատավոր Սարո Արամյանն այլեւս որեւէ կարծիք չլսեց:

Ամբաստանյալ Արմեն Սարգսյանը ներկայացրեց նոր միջնորդություն՝ պաշտպաններ Ռոբերտ Գրիգորյանին եւ Հովիկ Արսենյանին ներգրավելու մասին: Հովիկ Արսենյանին ներգրավելու կապակցությամբ դատավոր Սարո Արամյանը նշեց, որ փաստաբանների միջազգային միությունից ստացվել է գրություն միության աշխատակազմի ղեկավարի եւ ոչ թե նախագահ Տիգրան Տեր-Եսայանի անունով: Թեեւ, ըստ գրության, Հովիկ Արսենյանի փաստաբանական գործունեությամբ զբաղվելու արտոնագիրը նորմալ է, Սարո Արամյանը գտնում է, որ գրությունը պիտի ուղարկեր նախագահը:

Դատարանում անիմաստ վիճաբանություն ծագեց, որից թերեւս դժգոհ Սարո Արամյանն ընդմիջեց դատական նիստը մինչեւ երկուշաբթի:

Որպեսզի պարզաբանենք քր. դատ. օր.-ի 69-րդ հոդվածի բովանդակությունը, դիմեցինք փաստաբան Ռոբերտ Գրիգորյանին: 69-րդ հոդվածը չի վերաբերում նման դեպքերին, այլ վերաբերում է պետպաշտպանության կարգով պարտադիր պաշտպանության փաստաբաններին, որոնցից պաշտպանյալը հրաժարվել է: 69-րդ հոդվածը չի վերաբերում այն պաշտպաններին, որոնք պայմանագրային հիմունքներով են մասնակցում դատավարությանը, ուստի եւ կարող են վերականգնվել:

Այն հարցին, թե որքանով է տեղին վկայակոչված 69-րդ հոդվածը, Ռոբերտ Գրիգորյանը միանշանակ պատասխանեց, որ դա պաշտպանության իրավունքի խախտում է: «Յուրաքանչյուր պաշտպանյալ ինքն է որոշում պաշտպանության մարտավարությունը եւ իր պաշտպանին ընտրում է ինքը: Տվյալ դեպքում Արմեն Սարգսյանն արտահայտել է իր կարծիքը՝ առաջարկելով ներգրավել ինձ», ասաց Ռոբերտ Գրիգորյանը: Նա նշեց նաեւ, որ իրավունք անգամ չկար Արմեն Սարգսյանի ասածը քննարկման դնելու, եթե Ռոբերտ Գրիգորյանի անձը կամ փաստաբանական գործունեությունը որեւէ առարկության տեղիք չեն տալիս: Նման բան չի եղել:

«Մեղադրողների առարկությունը հիմնավոր չէ: Այն պետք է մերժվի, այլապես կստացվի, որ կոպիտ կերպով ոտնահարվում է իմ պաշտպանյալի պաշտպանության իրավունքը», պարզաբանեց Ռոբերտ Գրիգորյանը: Ըստ պրն Գրիգորյանի, քր. դատ. օր.-ի 72-րդ հոդվածը սահմանում է պաշտպանից հրաժարվելու կարգը, նաեւ նախատեսում է պաշտպանական ֆունկցիան վերսկսելու նրա իրավունքը: Դա չի նշանակում, որ ամբաստանյալը չի կարող պաշտպան հրավիրել: Ամեն դեպքում, փաստաբանի կարծիքով, 72-րդ հոդվածում ձեւակերպումն այնպես է տրված, որ չի բացառվում նույն փաստաբանի վերականգնումը:

ԱՂԱՎՆԻ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

ԽՈՐՀՐԱԳՈՒՅՆ ՔԻՄԻԿՈՍ ԳԻՏՆԱԿԱՆԸ

Ենիկոլոպովի աստվածատուր շնորհը

Հայաստանի պետական ճարտարագիտական համալսարանի 70-ամյակի տոնակատարության շրջանակներում հոկտեմբերի 16-ին անցկացվեց «Ենիկոլոպովյան ընթերցումներ» միջազգային խորհրդաժողով՝ նվիրված հայ խոշորագույն քիմիկոս գիտնականին, ԽՍՀՄ ԳԱ ակադեմիկոսին, ԽՍՀՄ ԳԱ սինթետիկ պոլիմերային նյութերի ինստիտուտի տնօրեն, Լենինյան եւ միջազգային մրցանակների դափնեկրին, գիտական բազմաթիվ հայտնագործությունների հեղինակին: Խորհրդաժողովում ներկայացվեցին տարբեր երկրների գիտնականների գիտական զեկուցումներ: Ներածական խոսքով «Ենիկոլոպովյան ընթերցումները» բացեց կարկառուն գիտնականին ու քաղաքացուն նվիրված բազմաթիվ հրապարակումների հեղինակ, գրող եւ հրապարակախոս Զորի Բալայանը: Նրա ելույթը ընթերցողներին ենք ներկայացնում որոշ կրճատումներով:

Նիկոլայ Ենիկոլոպովի անունը ես առաջին անգամ լսեցի, երբ ութ տարեկան էի: Սովորում էի Ստեփանակերտի Գորկու անվան միջնակարգ դպրոցի առաջին դասարանում, եւ իմ հերթական չարաճճիությունից հետո առաջին ուսուցչուհիս՝ Միրուհի Կաղուսակյանը, հեգնանքը չթաքցնելով ասաց. «Դու մեղավոր չես: Քո նստարանն է կախարդված: Այն կախարդել է ամբողջ Ղարաբաղում հայտնի չարաճճի Կոլյա Ենիկոլոպովը»:

Թերեւս մոռանայի իմ մանկության այդ աննշան դրվագը, եթե արդեն յոթերորդ դասարանում մեր դպրոցի տնօրեն Ազնիվ Սմբատովնան, որը նաեւ քիմիայի ուսուցչուհի էր, համադպրոցական կոմերիտական ժողովում հպարտություն չարտահայտեր Ստեփանակերտի նախկին դպրոցական, մարզային օլիմպիադաների հաղթող Կոլյա Ենիկոլոպովի համար, որն արդեն գիտնական էր եւ ԽՍՀՄ ԳԱ քիմիական ֆիզիկայի ինստիտուտի գիտաշխատող:

Հիշում եմ, թե ինչպես դրանից հետո Ստեփանակերտի դպրոցներում քիմիա առարկայի վարկն աներեւակայելիորեն բարձրացավ: Շատերն սկսեցին քիմիայով լրջորեն զբաղվել եւ հետագայում դարձան հայտնի մասնագետներ:

Իսկ հիմա, թերեւս ճակատագրի կամքով կամ թյուրիմացաբար, ինձ պատվավոր իրավունք է տրված փաստորեն բացելու «Ենիկոլոպովյան ընթերցումներ» միջազգային խորհրդաժողովը, այն էլ՝ Հայաստանի պետական ճարտարագիտական համալսարանի 70-ամյակի տոնակատարության շրջանակներում: Ես հիանալի գիտակցում եմ իմ ստանձնած ամբողջ պատասխանատվությունը: Եվ պատահական չէ, որ իմ խոսքն սկսեցի մանկության հուշերից, որտեղ գոնե ինչ-որ կերպ արդարացնեմ իմ դերը եւ հիշեցնեմ իմ կապը հիրավի մեծ մարդու հետ:

Ինձ բախտ է վիճակվել քանիցս երկարատեւ հանդիպումներ ունենալ Նիկոլայ Ենիկոլոպովի հետ, այդ թվում թե իմ տանը եւ թե նրա մոսկովյան տանը: Պատիվ եմ ունեցել նույնիսկ ճաշակելու ԽՍՀՄ ԳԱ ակադեմիկոս, Մոսկվայի ֆիզիկատեխնիկական ինստիտուտի պրոֆեսոր, ԽՍՀՄ ԳԱ Լեբեդեւի անվան մրցանակի, Մենդելեեւի ոսկե մեդալի, ԽՍՀՄ Նախարարների խորհրդին առընթեր Լենինյան եւ պետական մրցանակների շնորհման փորձագիտական հանձնաժողովի, ԽՍՀՄ պետպլանի պետական փորձագիտական հանձնաժողովի անդամ, «Ոսկե գայլ» մրցանակի դափնեկիր եւ Ստեփանակերտի դպրոցի գերազանց ուսման պատվոգրի տեր Ենիկոլոպովի պատրաստած հրաշալի խորովածը:

Պետք է խոստովանեմ, որ բարդույթներ չունեմ այն կապակցությամբ, որ փորձում եմ բացահայտել 20-րդ դարի անչափ մեծ գիտնականի կերպարը: Ինձ համար նա, նախ եւ առաջ, ամեն ինչով տաղանդավոր մարդ է:

Արդեն ասացի, որ նրա մասին վաղուց եմ լսել եւ վաղուց գիտեի, բայց մոտիկից ծանոթացանք, ապա նաեւ բարեկամացանք ղարաբաղյան շարժման նախօրեին: Նա այնքան սթափ մարդ էր եւ այնքան լավ գիտեր խորհրդային իշխանության եւ բուն համակարգի էությունը, որ 80-ական թթ. սկզբներին առանց բոլոր մանրամասնությունները ծանրութեթեւ անելու չէր ստորագրում Կրեմլին ուղղված նամակներ կամ հեռագրեր: Բայց երբ սկսվեց վերակառուցումը, եւ Նիկոլայ Ենիկոլոպովը գիտակցեց, որ Գորբաչովն օրեցօր կորցնում է իրականության փրկարար զգացումը, մեծ գիտնականն ինքը նախաձեռնեց հանդիպումներ, տվեց սխալներն ու աղետը կանխող անգին խորհուրդներ եւ քանիցս կազմակերպեց ղարաբաղյան շարժման ղեկավարների հանդիպումներ կուսակցության եւ կառավարության հայտնի գործիչների հետ:

Նա աստվածատուր շնորհով մարգարե էր: Առաջիններից մեկն էր, որ կանխագուշակեց հզոր տերության փլուզումը: Տեսնում էր բոլոր նախադրյալները, որոնք դանդաղորեն, բայց նախատես հանգեցնում էին աղետի: Եվ այս կապակցությամբ հասկանալի էր նրա զգուշավորությունը ծագած ազգամիջյան հակամարտություններում: Օրինակ, երկրների ղեկավարների հանդիպումների ժամանակ նա զգուշացնում էր, որ «վերակառուցումը նախ կհանգեցնի բանակի քաոսի եւ զենքի վաճառքի, ապա՝ նաեւ տեղային պատերազմների ԽՍՀՄ տարբեր մասերում»:

Այս տարի լրացավ նրա մահվան տասը տարին: Նույնիսկ 70 տարեկան էլ չկար, երբ մահացավ Գերմանիայի Հայդելբերգ քաղաքում: Դեռ որքա՜ն բան կհասցներ անել, քանզի բազմաթիվ թարմ գաղափարներ ու ծրագրեր ուներ:

Նիկոլայ Ենիկոլոպովին անվանելով տիտան եւ խոշոր գիտնական, ես հաճախ ընթերցողներիս եւ ունկնդիրներիս կողմնորոշում եմ դեպի սկզբնաղբյուրը: Հիմա էլ բացառություն չեմ անի: 1990 թ. սեպտեմբերին Ենիկոլոպովը գրեթե ամեն օր «Մոսկվա» հյուրանոցում այցելում էր մի խումբ ԽՍՀՄ ժողպատգամավորների, որոնք քաղաքական հացադուլ էին հայտարարել, բողոքելով Գորբաչովի կողմից Ղարաբաղի սահմանադրական իշխանության լուծարման դեմ: Ես ակադեմիկոս Վիկտոր Համբարձումյանի հետ նույն սենյակում էի: Մեզ այցելում էին բազմաթիվ ծանոթ եւ անծանոթ մարդիկ: Մի անգամ, երբ կեսգիշերին մոտ Համբարձումյանի հետ սովորականի պես քննարկում էինք անցած օրը, խոսք բացվեց ակադեմիկոս Ենիկոլոպովի մասին, որը նախօրեին ինքնավստահ եւ ոգեշունչ պատմել էր, թե ինքն ինչպես է պատրաստվում Ալմա Աթայում կայանալիք սակավ այրվողության պոլիմերային նյութերին նվիրված առաջին միջազգային գիտաժողովին: Ես արդիականության խոշոր աստղագետին հարցրի, թե ինքը կկարողանա՞ր արդյոք գնահատական տալ արդիականության խոշոր քիմիկոսին: Փոքր-ինչ մտածելով զուգակիցս ասաց. «Ենիկոլոպովը միայն առաջին հայացքից է թվում անձնապաստան կամ անհամեստ: Նա ապրում եւ աշխատում է հին իմաստունների օրենքներով. «Շատ բան անել կարողանում է նա, ով շատ է հույս դնում իր վրա»: Այնպես որ, անհնար է հանճար լինել առանց իրեն հավատալու: Իսկ Ենիկոլոպովը հանճար է»:

«Այնպես որ», ես լուռ մեջբերեցի հանճարի խոսքը հանճարի մասին:

ԶՈՐԻ ԲԱԼԱՅԱՆ

Ռոպեր Կյուլպենկյան. խիզախ զինվորական, շնորհալի գիտնական, հմուտ կազմակերպիչ

Ծննդյան 80-ամյակի առթիվ

Հազվադեպ է պատահում, որ նույն անձնավորության մեջ երջանիկ ներդաշնակությամբ համատեղվում են եւ խիզախ զինվորականը, շնորհալի գիտնականը եւ տնտեսության հմուտ կազմակերպիչը: Այդ հազվագյուտ մարդկանցից է հայ-պորտուգալական պատմական կապերի առաջին ուսումնասիրող, ակադեմիկոս Ռոպեր Կյուլպենկյանը: Երկրորդ համաշխարհային պատերազմի ժամանակ նա զորակոչվել էր ֆրանսիական բանակ եւ դարձել աֆրիկյան երրորդ զորաբանակի հարվածային հատուկ ջոկատի տասնապետը: Մարտերից մեկի ժամանակ նա անձամբ ոչնչացրել էր գերմանական մի ռազմական մեքենա՝ ողջ անձնակազմով: Երրորդ ճակատի բացման ժամանակ նա մասնակցում է Պրովանսի ճակատամարտին, հետո Սան Տրապեզ, Ավինիոն, Լիոն եւ այլ քաղաքների ազատագրմանը: Մարտերից մեկի ժամանակ նա ծանր վիրավորվում է ձախ ոտքից: Պատերազմի ժամանակ ցուցաբերած խիզախության համար Ռ. Կյուլպենկյանը պարգեւատրվել է արծաթե երկու եւ զինվորական աստղի խաչերով ու այլ շքանշաններով: Նրան շնորհվել է Ֆրանսիայի ազգային պատվո լեգեոնի սպայի կոչում:

Ռ. Կյուլպենկյանը ծագում է Կյուլպենկյանների հայտնի ընտանիքից: Նա Գալուստ Կյուլպենկյանի կրտսեր եղբոր՝ Վահանի երրորդ արու զավակն է: Ծնվել է Ալժիր քաղաքում 1923 թ.: Տարրական եւ երկրորդական ուսումը ստացել է ծննդավայրի ֆրանսիական ուսումնարանում: Պատերազմից հետո շարունակելով ուսումը՝ Փարիզի ու Լոնդոնի համալսարաններում նա ստանում է տնտեսագետի մասնագիտություն: Դեռեւս 1946 թ. Գալուստ Կյուլպենկյանը նրան աշխատանքի է հրավիրում իր ստեղծած միջազգային ընկերությունում: Սկզբում նա հիմնարկության հայկական բաժանմունքի տնօրենն էր, իսկ հետո նրան վստահվում է Միջին Արեւելքի եւ նավթարդյունաբերական բաժանմունքների ղեկավարությունը: 1964 թ. ընտրվում է տնօրեն ժողովի անդամ, միաժամանակ 1960-1974 թթ. նա ՄԱԿ-ի գաղթականների կոմիսարիատի ներկայացուցիչն էր Պորտուգալիայում: Բայց նրա տարերքը պատմագիտական ուսումնասիրություններն էին: Մինչ նրա հետազոտական աշխատանքները սկսելը հայ-պորտուգալական հարաբերությունների պատմությունը չէր ուսումնասիրվել: Պատճառներից հիմնականը տարբեր երկրների արխիվներում ու գրադարաններում եղած այլալեզու սկզբնաղբյուրների եւ հետազոտությունների անմատչելիությունն էր հետազոտողների համար:

Սկսելով պատմագիտական իր ուսումնասիրությունները, Ռ. Կյուլպենկյանն ուսումնասիրել է Իսպանիայի ու Պորտուգալիայի արքունական, եկեղեցական եւ պետական արխիվները՝ որոնելով Հայաստանին եւ հայերին վերաբերող փաստաթղթեր, որոնք անծանոթ են մնացել հայ հետազոտողների համար: 1961 թ. Պորտուգալիայի ազգային գրադարանում նա հայտնաբերել է 17-րդ դարում Պարսկաստանից Հնդկաստան, Նեպալ եւ Տիբեթ այցելած ջուղայեցի հայ վաճառական Հովհաննես Տեր-Դավթյանի հաշվեմատյանը, որի պատճենն ուղարկում է Մաշտոցի անվան Մատենադարան: Մատենադարանի տնօրեն Լեւոն Խաչիկյանը եւ պրոֆ. Հակոբ Փափազյանը տարիների լարված աշխատանքով հաջողությամբ կարողանում են վերծանել եւ 1984 թ. հրատարակել Նոր Ջուղայի առօրյա խոսակցական լեզվով շարադրված ու բազմաթիվ օտար բառերով ողողված այդ հաշվեմատյանը, որը բացառիկ արժեք ունի արեւելյան մի շարք երկրների արտաքին ու ներքին առեւտրի, սոցիալ-տնտեսական կյանքի եւ միջազգային առեւտրում հայ վաճառականության խաղացած ակտիվ դերի ուսումնասիրման համար:

1987 թ. Մատենադարանը ակադ. Լ. Խաչիկյանի խմբագրությամբ լույս ընծայեց Ռ. Կյուլպենկյանի «Հայ-պորտուգալական հարաբերություններ» ժողովածուն, որի մեջ ամփոփված են ութ գիտական աշխատություններ եւ մի քանի արժեքավոր սկզբնաղբյուրների հայերեն թարգմանություններ: Մեծ հետաքրքրություն է ներկայացնում աշխատության առաջին բաժինը, որը նվիրված է հայ-պորտուգալական հարաբերություններին հնագույն ժամանակներից մինչեւ միջին դարերի վերջը: Հեղինակը բազմաթիվ հնատիպ գրքերի, մինչեւ այժմ անհայտ մնացած ձեռագրերի եւ արխիվային փաստաթղթերի մանրակրկիտ քննությամբ ներկայացնում է պորտուգալացիների հետ հայերի քաղաքական, կրոնական ու տնտեսական կապերը՝ հատուկ ուշադրություն դարձնելով հատկապես Կիլիկիայի հայկական պետության

ու Պորտուգալիայի թագավորության առնչություններին:

Ժողովածուի ամենաարժեքավոր բաժիններից մեկը նվիրված է 16-րդ դարի պորտուգալացի ճանապարհորդներ Անտոնիո Տեներեյրոյի եւ վիրաբույժ Մեստր Աֆոնսոյի ուղեգրական նոթերին: Առաջինը պարսից շահ Իսմայիլի արքունիքում պորտուգալական դեսպանության անդամ էր եւ 1524-1525 թթ. Թավրիզից Երուսաղեմ գնալիս, իսկ երկրորդը՝ 1565-1566 թթ. ցամաքային ճանապարհով Հնդկաստանից Պորտուգալիա վերադառնալիս անցել են Հայաստանով՝ լինելով նաեւ Սասունում: Այստեղ նրանց ուշադրությունը գրավել է տարածված մի ավանդություն, որից որոշ մասեր գրի են առել եւ զետեղել իրենց ուղեգրությունների մեջ:

Ռ. Կյուլպենկյանի ուսումնասիրությունը ցույց է տվել, որ այդ ավանդությունները կամ զրույցները ոչ այլ ինչ են, եթե ոչ հատվածներ հայ ժողովրդական «Սասունցի Դավիթ» էպոսից:

Հենվելով հոգեւոր քարոզիչների թողած գրական ժառանգության վրա՝ Ռ. Կյուլպենկյանը բացահայտել է այն կապերը, որոնք 16-րդ դարի սկզբներին գոյություն ունեին Նախիջեւանի ու Երնջակի գավառների հայ եւ Պարսկաստանում հաստատված պորտուգալացի կաթոլիկ հոգեւորականների միջեւ: Գիրքը նոր լույս սփռելով հայ-պորտուգալական հինավուրց կապերի վրա, միաժամանակ ընդլայնում է մեր պատկերացումները Մերձավոր Արեւելքի երկրներում հայերի ծավալած գործունեության վերաբերյալ:

1995 թ. Պորտուգալիայի պատմության ակադեմիայի հովանավորությամբ լույս է տեսնում Ռ. Կյուլպենկյանի գիտական աշխատությունների լիակատար ժողովածուն երեք հատորով: Դրանց մեջ մեզ արդեն ծանոթ աշխատությունների հետ հրատարակված են մի շարք արժեքավոր հետազոտություններ, որոնք գրվել են այլալեզու նորահայտ սկզբնաղբյուրների օգտագործմամբ եւ ունեցել են մի քանի հրատարակություն տարբեր լեզուներով:

Ռ. Կյուլպենկյանի աշխատությունների մեջ հատուկ տեղ է գրավում պարսկական թեմատիկան, այդ պատճառով նրանց զգալի մասը լույս է ընծայվել նաեւ պարսկերեն, իսկ աշխատություններից մեկը, որը վերաբերում է պարսկա-պորտուգալական հարաբերություններին, ձոնված է Պարսկաստանի թագավորության հիմնադրման 2500-ամյակին:

Ռ. Կյուլպենկյանի «Վրաստանի թագուհի Քեթեւանի փառավոր եւ իսկական մարտիրոսության պատմությունը» աշխատությունը, որն առաջին անգամ լույս է տեսել Փարիզում ֆրանսերեն 1982 թ., այնուհետեւ հրատարակվել է պորտուգալերեն, վրացերեն ու ռուսերեն:

Իրանագիտության համար մեծ հետաքրքրություն է ներկայացնում Ռ. Կյուլպենկյանի «Պարսկերեն չորս Ավետարանների թարգմանության պատմությունը» երկը, որը հրատարակվել է Շվեյցարիայում անգլերեն:

Ռ. Կյուլպենկյանը պատմաբան-աղբյուրագետ է: Նա հետազոտական աշխատանքներ կատարելուց բացի հրատարակում է պատմական սկզբնաղբյուրներ տարբեր լեզուներով եւ դրանք մատչելի դարձնում եվրոպական արեւելագիտությանը: Մեծ արժեք է ներկայացնում նաեւ նրա մի հետազոտությունը, որը վերաբերում է եվրոպացի միսիոներների, վաճառականների ու ճանապարհորդների կողմից հայկական տարազի օգտագործմանը՝ Արեւելքի երկրներ առանց արգելքների մեկնելու համար: Ցանկալի կլիներ 1996 թ. Փարիզում ու Լիսաբոնում լույս տեսած այդ աշխատության հրատարակումը հայերեն թարգմանությամբ:

Բարձր գնահատելով Ռ. Կյուլպենկյանի հասարակական ու մշակութային գործունեությունը, մի շարք երկրների ղեկավարություններ (Լիբանան, Հունաստան, Բրազիլիա, Իրաք, Իրան, Մալթա, Իսպանիա եւ այլն) պարգեւատրել են նրան շքանշաններով ու պատվավոր կոչումներով: Հայաստանի գիտությունների ազգային ակադեմիան նրա ծննդյան 70-ամյակին է ձոնել «Էջեր հայ գաղթավայրերի պատմության» արժեքավոր ժողովածուն՝ խմբագրությամբ ակադ. Վլադիմիր Բարխուդարյանի եւ դոկտոր Զավեն Եկավյանի: Պատմագիտության ասպարեզում ունեցած ակնառու ծառայությունների համար Ռ. Կյուլպենկյանն ընտրվել է Պորտուգալիայի պատմական գիտությունների ակադեմիայի իսկական անդամ (1989 թ.) եւ Հայաստանի գիտությունների ակադեմիայի արտասահմանյան անդամ (1992 թ.):

Շնորհավորելով ծննդյան 80-ամյակի կապակցությամբ, ականավոր գիտնական Ռոպեր Կյուլպենկյանին մաղթում ենք քաջառողջություն եւ ստեղծագործական նորանոր հաջողություններ:

ՎԱՐԴԱՆ ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ,
Մատենադարանի փոխտնօրեն,
պատմական գիտությունների դոկտոր

Միջազգային

Հոկտեմբերի 15-ին Ադրբեջանի նախագահական ընտրություններում որքան էլ վիճելի լինի Իլհամ Ալիեւի հաղթանակը, այնուամենայնիվ, նա անվիճելիորեն զբաղեցրեց երկրի նախագահի աթոռը: Ինչո՞ւ: Որովհետեւ Իլհամը դեռեւս ընտրություններից ամիսներ առաջ ապահովել է պաշտոնական Վաշինգտոնի աջակցությունը: Դա համազոր է միջազգային հանրության աջակցությանը, առավել եւս այն տեսությունների, որոնք ուղղակի կամ անուղղակի ենթարկվում են Վաշինգտոնի կամքին:

«Ադրբեջանում նախագահական ընտրությունները անցել են ժողովրդավարության մթնոլորտում»

Ընտրությունների արդյունքները գնահատում է Բաքվում ԱՄՆ-ի նոր դեսպանը

Երեկ Բաքվում համեմատաբար հանգիստ էր:

Ուրեմն, պաշտոնական Վաշինգտոնի աջակցությունը ոչ միայն ընտրություններում հաղթանակ է ապահովել Իլհամ Ալիեւին, այլեւ նրան ազդել է կեղծիքների դիմելու, դրանք բողոքարկողների հետ բիրտ ուժի կիրառմամբ հաշվեհարդար տեսնելու եւ այդ հաշվեհարդարը միջազգային դիտորդների համար «աննկատ» դարձնելու լայն հնարավորություններ:

Երեկվա համարում «Ազգը», հիմք ընդունելով այդ դիտորդներից խաղաղապահների Գուլբեռն Մարտինես-Կասասի գնահատականը, թե իբր «Ադրբեջանում ընտրությունները վերին աստիճանի կանոնավոր եւ լավ էին կազմակերպված», կարծիք էր հայտնել: Ըստ դրա, դիտորդական առաքելությունները որքան էլ միջազգային լինեն, ժողովրդավարության միջազգային չափանիշներով առաջնորդվելու փոխարեն առաջնորդվում են նախագահական թեկնածուին ԱՄՆ-ի աջակցությամբ եւ հաշվեհարդարը հարմարեցնում այդ չափանիշներին:

Հոկտեմբերի 17-ի առավոտյան թուրքական հանրային հեռուստատեսությունը, անդրադառնալով Բաքվում շարունակվող բռնություններին, տեղեկացրեց երկու բողոքարարի սպանության մասին: «Ազգի» թղթակից Թաթուլ Հակոբյանի տվյալներով, սակայն, սպանվածների թիվն առնվազն 5-ի է հասնում, կան 100-ից ավելի վիրավորներ, մինչ ուրիշներ սպանվածների թիվը հասցնում են 10-ի: Թուրքական «Զաման» թերթն էլ, որն, ի դեպ, հրապարակվում է Բաքվում, տեղեկացնում է Բաքվում ձերբակալվածների եւ անհետ կորածների մասին, ձերբակալվածների թվում նշելով «Գորշ գայլերի» ֆաշիստական կազմակերպության ազգայնական շարժում կուսակցության կենտրոնական վարչության անդամներ Սուաթ Բաշարամին եւ Աթիլլա Քայային:

Ինչ վերաբերում է Բաքվում անհետ կորած թուրքերին, որոնք, ինչպես նաեւ «Ազգայնական շարժում» կուսակցությունը, պաշտպանում էին «Մուսավաթի» առաջնորդ Իսա Ղամբարին, նույնպես Թուրքիայում գործող «Գորշ գայլերի» ակտիվիստներն են: Ըստ տեղեկությունների, Բաքվում Թուրքիայի դեսպանատունը նրանց ճակատագիրը պարզելու ապարդյուն փորձեր է կատարում: Այդ ընթացքում Իլհամ Ալիեւին նրա նստավայրում Ադրբեջանի նախագահ ընտրվելու առնչությամբ առաջինը շնորհավորում է Բաքվում Թուրքիայի դեսպան Ահմեդ Չեւիքոզը: Ընդունելությանը թուրք դեսպանը հույս է հայտնում, որ երկրի ներքին կայունությունը շատ շուտով կվերականգնվի, իսկ Ադրբեջանի նորընտիր նախագահը նրան պատասխանում է՝ հիշեցնելով իր հոր խոսքերը. «Մենք մեկ ազգ ենք եւ երկու պետություն»:

Հարցը, սակայն, ընտրությունների բողոքարկումը չէ եւ ոչ էլ բողոքարարների նկատմամբ բիրտ ուժի գործադրումը, այլ բողոքարկմանը տեղիք տվող կեղծիքների անտեսումը գնահատականներում: Քանի որ բիրտ ուժի գործադրումը հանգեցրել է սպանությունների, ուստի կեղծիքների անտեսման պայմաններում նաեւ սպանություններն են անտեսվում:

Դրանում համոզվելու համար կարելի է անդրադառնալ գնահատականներին, որոնց մասին «Զամանի» հոկտեմբերի 17-ի համարում Բաքվից տեղեկացնում է թերթի սեփական թղթակիցը: Ըստ նրա, ԵԱՀԿ դիտորդները, ընդգծելով դրական տեղաշարժերը, միաժամանակ նշել են, որ ընտրությունները միջազգային չափանիշներին չէին համապատասխանում: Բաքվում ԱՄՆ-ի դեսպանատունն արդեն ոչ թե տեղաշարժերով է բավարարվել, այլ ընտրություններին միանգամայն դրական գնահատական է տվել: Իսկ ԱՄՆ-ի նոր դեսպանը մասնանշել է, որ Ադրբեջանում նախագահական ընտրություններն անցել են ժողովրդավարության մթնոլորտում: Նրան է միացել ԱԽՎ դիտորդական առաքելության ղեկավար Յուրի Յարովը՝ ընտրություններն անվանելով ժողովրդավարական:

Այս գնահատականները մեկնաբանության կարիք չեն զգում: Պարզապես հարց են առաջացնում՝ եթե ընտրությունները ժողովրդավարական էին, ապա ի՞նչ սկզբունքով են կատարվել դրանց արդյունքը բողոքարկողների սպանությունները:

ՀԱԿՈԲ ՉԱՔՐՅԱՆ

Ադրբեջանում ընդդիմության առաջնորդն ամբաստանվում է հեղաշրջման փորձի մեջ

Երեկվա գիշերը Բաքվում հանգիստ է անցել: Հինգշաբթի երեկոյան վերջ են գտել ընտրությունների արդյունքներից դժգոհ ընդդիմադիր ուժերի եւ ոստիկանության կատաղի բախումները:

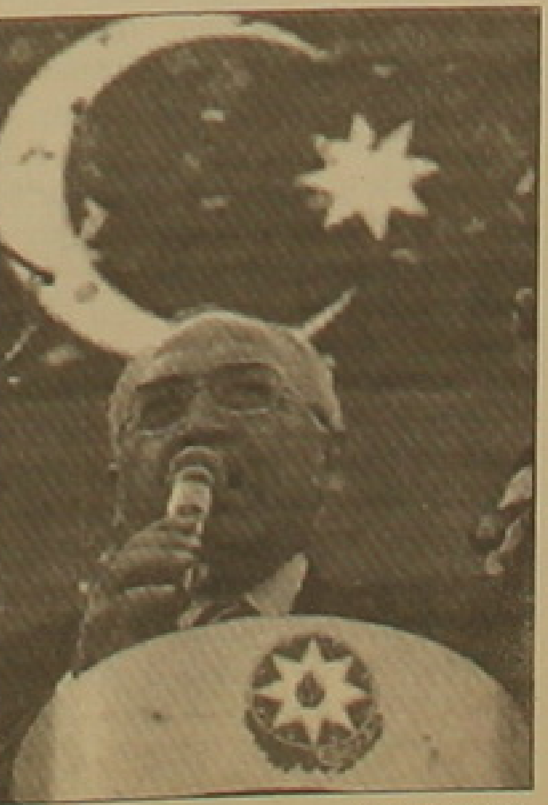

Իսա Ղամբար

Սակայն իրավիճակը մնում է լարված: Ադրբեջանի ՆԳ նախարար Ռամիլ Ուսուբովը երեկ ադրբեջանական «Լիդեր» անկախ հեռուստաընկերությանը տված հարցազրույցում ասել է, թե «Մուսավաթ» ընդդիմադիր կուսակցության առաջնորդ, նախագահության նախկին թեկնածու Իսա Ղամբարը նախորդ երկու օրերին Բաքվում տեղի ունեցած խժդժությունների կազմակերպիչներից է:

«Քննությունը ցույց է տալիս, որ այդ հանցագործությունների կազմակերպիչներն են հենց Իսա Ղամբարը, նրա կողմնակիցներ Արիֆ Հաջիլին, Իգբալ Աղազադեն եւ այլ անձինք», ասել է Ուսուբովը: Նա ընդգծել է, որ «այդ մարդիկ փորձում են տեսական հեղաշրջման միջոցով Ադրբեջանում զավթել իշխանությունը, բայց նրանց ծրագրերը չեն իրականանա»:

ՆԳ նախարարի տվյալներով, անկարգությունների 174 մասնակիցներ ձերբակալված են եւ հարցաքննվում են: Նրա խոսքերով, բախումների ընթացքում «տուժել են մոտ 50 իրավապահներ, նրանցից 20-ի վիճակը ծանր է»: «Հակառակ կողմից վիրավորվել է 20 մարդ, մեկն էլ մահացել է», ավելացրել է նախարարը: Այս տվյալները մեջբերում է «Ինտերֆաքս» գործակալությունը:

Պ. Ռ.

ՀԱԿԱՍԱԿԱՆ

Պենտագոնի գլխավոր հետախույզը մահմեդականներին անվանել է կռապաշտներ

Պենտագոնի բարձրաստիճան պաշտոնյաներից մեկը, որի վերահսկողությամբ են իրականացվում Ուսամա բեն Լադենի եւ Սադդամ Հուսեյնի որոնումները, հայտարարել է, որ քրիստոնյաների աստվածը մեծ է ալլահից, որը, նրա կարծիքով, «կեղծ կուռք» է, իսկ հակաահաբեկչական պատերազմը ճակատամարտ է սատանայի դեմ:

Խոսքը ԱՄՆ պաշտպանության նախարարի նորանշանակ տեղակալ, գեներալ-լեյտենանտ Ուիլյամ Բոյկինի մասին է, որը ռազմական հետախուզության վարչության ղեկավարն է: Քրիստոնեական տարբեր համայնքների ու կազմակերպությունների ներկայացուցիչների առջեւ իր ունեցած ելույթների ժամանակ գեներալը քանիցս հայտարարել է, թե աստված նախագահ Բուշին ընտրել է բացարձակ չարիքի դեմ համաշխարհային պայքարի ծավալման նպատակով: Մի առիթով Բոյկինն ասել է, որ ամերիկացիների մեծ մասը չի ընտրել Բուշին, բայց նա Սպիտակ տանն է, քանի որ «նրա վրա հատուկ առաքելություն է դրված»:

Մեկնաբանելով Մերձավոր Արեւելքի իրադարձությունները, գեներալը հայտարարել է, որ Ամերիկան չպետք է մոռանա իր հրեա-քրիստոնեական արմատները: «Մեր կրոնը ծագել է հուդայականությունից, ուստի իսլամիստ արմատականները մեզ հավիտյան կատեն», ասել է նա:

Վաշինգտոնում երեկ կայացած մամլո ասուլիսում Պենտագոնի ղեկավար Դոնալդ Ռամսֆելդը ստիպված է եղել մեկնաբանել իր տեղակալի հայտարարությունները: Ռամսֆելդը նշել է գեներալ Բոյկինի «ականավոր ծառայությունները» եւ հավաստիացրել, թե նա արտահայտել է «անձնական կարծիք»:

Բրիտանական ինտերնետային «Թելեգրաֆ» սայթի տվյալներով, գեներալ Ուիլյամ Բոյկինը 13 տարի ղեկավարել է «Դելտա» ստորաբաժանումը, Իրանում, Կոլումբիայում, Գրենադայում, Սոմալիում եւ Իրաքում մասնակցել ռազմական գործողությունների: Քանիցս վիրավորվել է: Զբաղվել է դիվերսիոն ջոկատների պատրաստմամբ: 90-ական թթ. կեսերից ղեկավար պաշտոններ է զբաղեցնում պաշտպանության նախարարության կառույցներում:

Մալայզիայի արտգործնախարարը ներողություն է խնդրել Իսրայելից

Եվրամիության որոշ գործիչներ խիստ քննադատության են ենթարկել «Իսլամական կոնֆերանս» կազմակերպության գագաթաժողովում Մալայզիայի վարչապետ Մահաթիր Մոհամմադի ունեցած ելույթը: Երեկ «Ազգը» տեղեկացրեց, որ Մալայզիայի վարչական նոր մայրաքաղաք Փութրաջայա քաղաքում 57 երկրների պատվիրակների առջեւ Մոհամմադը մասնավորապես հայտարարել է. «Եվրոպացիները ոչնչացրին 6 մլն հրեաների, բայց այսօր նրանք են կառավարում աշխարհը»: Մոհամմադի խոսքերով, մի քանի միլիոն հրեաները չպետք է հաղթեն աշխարհի 1,3 մլրդ մահմեդականներին: Վերջիններիս նա կոչ է արել համախմբվել եւ հրեաների դեմ պայքարել խելքով եւ ոչ թե ուժով:

Եվրամիության մի շարք ներկայացուցիչներ զայրացած են Մալայզիայի վարչապետի ելույթից, նշում է Ասոշիեյթեդ պրես գործակալությունը: ԵՄ-ում ներկայումս նախագահող Իտալիայի արտգործնախարար Ֆրանկո Ֆրատինին, օրինակ, հայտարարել է. «Մալայզիայի վարչապետն իր ելույթում օգտագործեց արտահայտություններ, որոնք ոչ միայն վիրավորում են հրեաներին, այլեւ հակասում են հանդուրժողականության սկզբունքներին եւ վնասում Արեւմուտքի եւ մահմեդական աշխարհի հարաբերություններին»:

Իսրայելական լրատվամիջոցներից տեղեկացանք, որ Մալայզիայի արտգործնախարարը բացատրական նամակ է հղել Իսրայելի արտգործնախարարությանը, պնդելով, թե վարչապետն ընդամենը կամեցել է առավել ընդգծել իր համար անչափ կարեւոր միտքը, թե մահմեդականները հրեաների պես պարտավոր են զինվել գիտելիքներով՝ առաջընթացից հետ չմնալու համար: Իսրայելի արտգործնախարարությունը միանշանակ չի ընդունել վարչապետի միտքը պարզաբանելու նրա բացատրությունն ու ներողամտություն ցուցաբերելու խնդրանքը:

Մալայզիայի վարչապետը հայտնի է որպես պաղեստինցիների աջակից բարեկամ: Այսուհանդերձ անցած տարի նա հանդես էր եկել մեկ այլ հայտարարությամբ, որով դատապարտել էր ինքնասպան-մահապարտներին: Անմեղ քաղաքացիներին սպանելու համար նա մահապարտներին համարել էր ահաբեկիչներ, նույն մեղադրանքը ներկայացնելով նաեւ Իսրայելին:

Մահաթիր Մոհամմադը, որն արդեն 22 տարի ղեկավարում է երկրի կառավարությունը, հոկտեմբերի 31-ին կավարտի պաշտոնավարումը:

Իրաքի անցումային կառավարությունը ողջունել է ՄԱԿ-ի բանաձեւը

Երեկ «Ազգը» տեղեկացրեց, որ ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհրդի բոլոր 15 անդամներն ընդունել են Իրաքի «վերակառուցման» ԱՄՆ-ի ներկայացրած բանաձեւը: Գլխավոր ընդդիմախոսներ Ֆրանսիան, Գերմանիան եւ Ռուսաստանը եւս կողմ են քվեարկել ամերիկյան բանաձեւին՝ համատեղ հայտարարության մեջ նշելով. «Դա ճիշտ ուղղությամբ կատարված քայլ է»:

Ֆրանս պրեսը հաղորդում է, որ երեք երկրները միաժամանակ ընդգծել են, թե «պայմաններ չեն ապահովված», որպեսզի իրենք զորքեր ուղարկեն Իրաք եւ հավելյալ ֆինանսական պարտավորություններ ստանձնեն:

Ընդունված բանաձեւը, որը սեպտեմբերի սկզբներին ԱԽ ներկայացված տեքստի չորրորդ տարբերակն է, թույլատրում է Իրաքում ամերիկացիների միացյալ հրամանատարության ներքո ստեղծել կայունարար բազմազգ ուժեր եւ Իրաքի ժամանակավոր կառավարման խորհրդից պահանջում մինչեւ դեկտեմբերի 15-ը ներկայացնել երկրի սահմանադրության ստեղծման եւ ընտրությունների անցկացման ժամանակացույց:

Փաստաթուղթն ԱԽ անդամ պետություններին եւ միջազգային ֆինանսական կազմակերպություններին հորդորում է ընդլայնել Իրաքի վերակառուցման ջանքերը: Իրաքում կառավարման ղեկն իրենց ձեռքին պահող ամերիկացիները, ըստ բանաձեւի, ստիպված կլինեն «առնվազն 6 ամիսը մեկ» ՄԱԿ-ին հաշիվ տալ իրենց գործունեության մասին: Սակայն Իրաքի ինքնիշխանության վերականգնման ժամկետների առնչությամբ փաստաթղթում որեւէ նշում չի արվում:

Իրաքի ժամանակավոր կառավարման խորհրդի անունից դրա անդամ Մուաֆակ ալ Ռուբայեն հայտարարել է. «Մենք ողջունում ենք ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհրդի նոր բանաձեւը, որն իրաքցիներին կօգնի բարելավել անվտանգությունը բազմազգ ուժերի օգնությամբ»: Նրա խոսքերով, բանաձեւը «կընդլայնի ՄԱԿ-ի դերը եւ կսահմանափակի Մ. Նահանգների դերը»:

Իրաքյան ազգային կոնգրեսի առաջնորդ Ահմեդ Չալաբին իր հերթին Ֆրանս պրեսի թղթակցին հայտարարել էր, թե տվյալ դեպքում գործ ունենք «դրական զարգացման» հետ, որը թույլ կտա «վերացնել դիմադրության օջախները, որոնք խանգարում են ինքնիշխան եւ ժողովրդավարական Իրաքի կառուցմանը»:

Կինո

Ջուդ Լոն «էկզիստենցիա» ֆիլմում

ԿՅԱՆՔԸ (ՎԻՐՏՈՒԱԼ) ԵՐԱԶ Է

Մի օր չին փիլիսոփա Չժուան Ցզիի մտքով անցավ, թե գուցեեւ ինքը բնավ էլ Չժուան Ցզին չէ, այլ թիթեռ, որը երազ է տեսնում, թե չին փիլիսոփա Չժուան Ցզին է։

Լոպե Դե Վեգան իր պիեսներից մեկը վերնագրել է. «Կյանքը երազ է», իսկ իտալական բարոկկոյի լավագույն նմուշներից մեկը՝ Ֆրանսիսկո դե Կեւեդոյի գիրքը, կոչվում է «Երազներ»։

Բայց գիտատեխնիկական առաջընթացը հնավանդ մոտիվները վերաիմաստավորելու, դրանք նորովի լուսաբանելու պահանջ է պարտադրում, այնպես որ «կյանքը երազ է» բանաձեւին արդեն հարկ է հավելել «վիրտուալ» մակդիրը։ Իսկ Դեյվիդ Քրոնենբերգը միշտ կողմնացույցի պես զգայուն է եղել նոր հովերի հանդեպ։ Կեղծ գոյությունը խաբուսիկ վիրտուալ տիրույթներում, երբ իրականության ու ցնորքի սահմանները ջնջվում են, եւ ամեն ինչ վերածվում է արթմնի երազ հիշեցնող տեսախաղի, Քրոնենբերգի համար տագնապալի խոհերի նյութ է։ Զուր չէ, որ նրա ֆիլմում «խաղերի աստվածուհին» դարձած Ալեգրա Գելերին հետապնդում են իրենց «ռեալիստներ» կոչող ահաբեկիչները՝ լիովին համոզված, թե համակարգչային խաղերի պատճառով մարդիկ այլեւս իրական կյանքով չեն ապրում։ Բելգիացի Պիեռ-Պոլ Ռենդերսի «Սիրահարված Թոմաս» կինոնկարի հերոսը, բունկեր հիշեցնող իր կացարանում փակված, արտաքին աշխարհի հետ շփվում է միայն համակարգչի՝ իր «տեսախոսի» միջոցով։ Սա հազիվ թե կարելի է զուտ ֆուտուրիստական ֆանտազիա համարել, եթե նկատի առնենք, որ համակարգչին գամվածների կյանքում Ինտերնետն արդեն փոխարինել է շատ ու շատ բաների։

Բայց եթե Վաչովսկի եղբայրները «Մատրիցա»-ում ջանք չեն խնայել վիրտուալ աշխարհի վառ գունագեղությունը պատկերելու համար, Քրոնենբերգը իրականության պատճենը պատկերելիս գերադասել է օգտվել բնօրինակից։ Ֆանտաստիկ սյուժեն նա համեմել է ճշմարտանման հատուկ էֆեկտներով ու անհաճո նատուրալիստական տեսարաններով, որոնք նրան վատ թաքցված հաճույք են պատճառում։ Անառողջ պոետիկան միշտ էլ հատուկ է եղել Քրոնենբերգի ֆիլմերին, այդ թվում եւ «էկզիստենցիային» նախորդած «Ավտովթարին», որտեղ ֆրեյդիստական հոգեվերլուծության ոգով ենթագիտակցության անհունները խորանալիս նա կառչած է մնում մարմնականին։

«էկզիստենցիան» ստեղծմանն աջակից է դարձել «Նաչըրըլ Նայլըն» անգլիական կինոընկերությունը, որի գործադիր տնօրենը ֆիլմի գլխավոր դերակատարներից մեկն է՝ Ջուդ Լոն։

Պատրիսիա Հայսմիթի «Տաղանդավոր միստր Ռիփլին» վեպի էկրանացումից հետո, երբ Լոն 2000-ին ներկայացվեց «Օսկարի» եւ արժանացավ Բրիտանական կինոակադեմիայի մրցանակին, նա վերածվել է համեղ պատառի, որը ամենքն էլ ուզում են ձեռք բերել։ «Տաղանդավոր միստր Ռիփլիի» ծովափնյա դրվագներից հետո դա կանխատեսելի էր։ Ֆիլմի դիմահարդարներից բավականին ջանքեր պահանջվեցին այդ դրվագներում Լոյի մարմնի դաջվածքները քողարկելու համար։ Դեռ պատանության տարիներին նա աջ թեւին դաջել է թիթեռի պատկեր եւ իր անվան սկզբնատառերը։ Ըստերեւույթին, նրա մտքով էլ է անցել, թե գուցեեւ ինքը բնավ Ջուդ Լոն չէ, այլ թիթեռ, որը պարզապես երազ է տեսնում, թե Ջուդ Լոն է դարձել։

«էկզիստենցիա» գիտաֆանտաստիկ թրիլերում, որը 1999-ին Բեռլինի միջազգային փառատոնում հատուկ մրցանակ բերեց կանադացի նշանավոր ռեժիսոր Դեյվիդ Քրոնենբերգին՝ ի նշան կինոարվեստում նրա ներդրած ավանդի, դեպքերը ծավալվում են ապագայում, որտեղ իշխում է մոլուցքի հասնող խաղի տարերքը։

Դեռ անտիկ աշխարհի մեծ մտածողներից մեկը՝ Պլատոնն էր պնդում, թե «պետք է ապրել՝ խաղալով»։ Քանի որ մարդը, նրա համոզմամբ, «Աստծո հորինած խաղալիքն է», հետեւաբար՝ խաղալով պիտի արժանանա «աստվածների ողորմածությանը եւ ապրի իր էության առանձնահատկությունների համաձայն»։

Իսկ Քրոնենբերգը սիրում է մեջբերել իր նախընտրած գրողներից մեկի՝ Լորենս Դարելի այն խոսքերը, թե «կյանքն այլ բան չէ, քան մի ձեռք, որը քեզ խաղաթուղթ է տալիս շարունակ խաղալու համար»։

«էկզիստենցիայի» հերոսները ապագայի մարդիկ են, երբ թղթախաղին լիովին փոխարինել են համակարգչային խաղերը։ Բայց մռայլ մարգարե Քրոնենբերգի պատկերմամբ, գալիքը զուրկ է ֆուտուրիստական փայլից. առօրյան այնքան գորշ է, տաղտկալի, որ ցանկություն է առաջանում փախչել իրական կյանքից, սովորական միջավայրից եւ ապրումներից՝ թոթափելով հոգսերն ու պատասխանատվությունը։ «էկզիստենցիա» խաղը մասնակիցների ողնուղեղին պորտալարի պես միացող փողրակի միջոցով լիուլի ընձեռում է էսկեյպիզմի (փախուստ իրականությունից) այդ երանելի հնարավորությունը. նրանք իսկույն հայտնվում են զանազան-զարմանազան որոգայթներով ու արկածներով լեցուն վիրտուալ ոլորտներում։

Կիբեռնետիկայի դարում նյութական աշխարհը հետզհետե «կլանող» վիրտուալ իրականության թեման վերջին տարիներս ավելի ու ավելի հաճախ է շոշափվում կինոյում։

Վաչովսկի եղբայրների «Մատրիցա» ֆանտաստիկ մարտաֆիլմում Քիանու Ռիվզի հերոսը՝ հաքեր Նեոն, հայտնաբերում է, որ աշխարհը վիրտուալ կեղծիք է, ոչ ավելին։ Իրականում ժամանակը շատ առաջ է անցել, իսկ մարդիկ, որ համոզված են, թե սովորականի պես ապրում են, ըստ էության, լեթարգիական խոր քնով են տարված եւ հատուկ զետեղարանների մեջ պահվելով, կենսական ուժի աղբյուր են ծառայում խորհրդավոր էլեկտրոնային հրեշների՝ այդ տիեզերական եղեռնագործների համար։ Նեոյին վիճակված է դառնալ արթուն մնացած այն մի բուռ ապստամբների առաջյալը, որոնք ջանում են փարատել աշխարհը պարուրած չարագույժ թմբիրը։

Իսպանացի Ալեխանդրո Ամենաբարի «Բացիր աչքերդ» ֆանտաստիկ դրամայի հերոսը եւս, որին մարմնավորել է «ներկայիս իսպանական կինոյի ամենագեղեցիկ ու հաջողակ դերասանը»՝ Էդուարդո Նորիեգան, ապրում է թմբիրի մեջ եւ վիրտուալ լաբիրինթոսի բավիղներում մոլորված՝ տքնում հասկանալ, թե ինչն է իր կյանքում իրական, իսկ ինչը՝ շինծու նմանակում, խաղ կամ երազ։

Այս մոտիվները աշխարհի չափ հին են այսօր նորահայտ համարվելու համար։

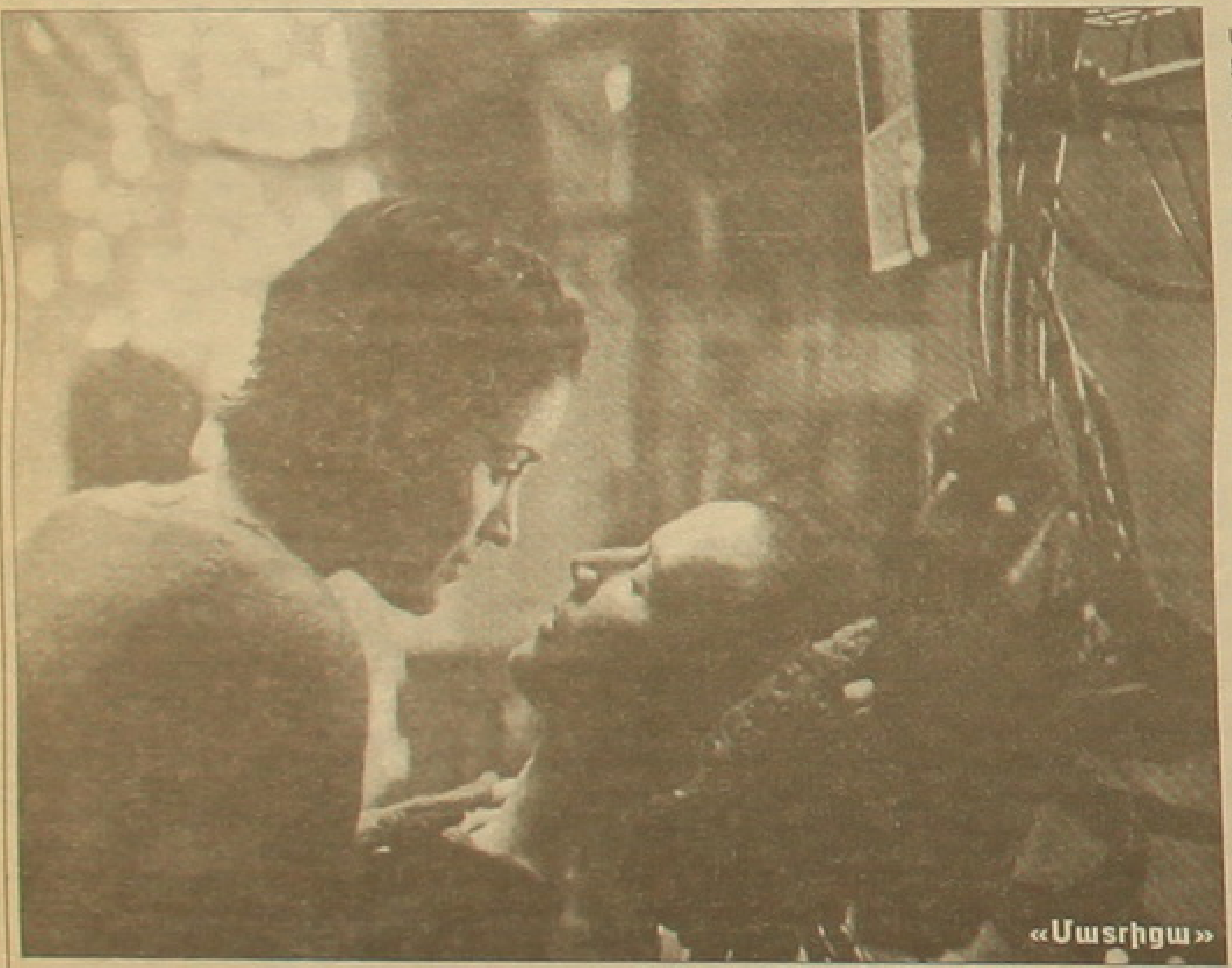
«Մատրիցա»

ԱՐԺԵ ԴԻՏԵԼ

21 հոկտեմբերի, 24.00 Պրոմեթեւս

■ **«Հերոսը»★★**: Ռեժիսոր՝ Չժան Իմոու: Դերերում. Ջեթ Լի, Մեգի Չուն, Թոնի Լյուն: Չինաստան - Հոնկոնգ, 2002:

Արտասովոր գեղեցկությամբ դրոշմված վիպասք, որի դեպքերը ծավալվում են Քրիստոսի ծնունդից առաջ:

21 հոկտեմբերի 00.40 Հ1 (դմ)

■ **«Անդառնալիություն»★★**: Ռեժիսոր՝ Գասպար Նոե: Դերերում. Մոնիկա Բելուչչի, Վենսան Կասել, Ալբեր Դյուպոնտել: Ֆրանսիա, 2002:

Դաժան բռնաբարության եւ հատուցման ջղագրգիռ պատմություն, որ շարադրված է դեպքերի հակառակ հաջորդականությամբ՝ վերջից դեպի սկիզբ:

21 հոկտեմբերի, 01.25 Հ1

■ **«Դժոխքից»★**: Ռեժիսորներ՝ Ալբերտ եւ Ալան Հյուզ: Դերերում. Ջոնի Դեփ, Յան Հոլմ, Հիթեր Գրեմ: ԱՄՆ, 2001:

Ոստիկանության տեսուչ Էբերլայնը ջանում է գտնել 19-րդ դարի Լոնդոնը սարսափի մատնած մոլագար մարդասպանին:

22 հոկտեմբերի, 02.10 Հ1

■ **«էկզիստենցիա»★★**: Ռեժիսոր՝ Դեյվիդ Քրոնենբերգ: Դերերում. Ջենիֆեր Ջեյսոն Լի, Ջուդ Լո, Յան Հոլմ: Մեծ Բրիտանիա - Կանադա, 1999:

Ապագա աշխարհում «էկզիստենցիա» տեսախաղը մասնակիցներին իրականությունից տանում է վիրտուալ ոլորտներ:

22 հոկտեմբերի, 02.20 1-ый канал

■ **«Դոկտոր Մորոյի կղզին»★**: Ռեժիսոր՝ Ջոն Ֆրանքենհայմեր: Դերերում. Վել Քիլմեր, Մարլոն Բրանդո, Դեյվիդ Թյուլիս: ԱՄՆ, 1996:

Խենթ գիտնականը՝ Սթիվենսոնի նշանավոր ֆանտաստիկ վեպի հերոսը, տքնում է մարդկանց եւ կենդանիների գենետիկական հիբրիդներ ստեղծել:

23 հոկտեմբերի, 22.00 Հ1

■ **«Մակբեթ»★**: Ռեժիսոր՝ Ռոման Պոլանսկի: Դերերում. Ջոն Ֆինչ, Ֆրանչեսկա Անիս: Մեծ Բրիտանիա, 1971:

Շեքսպիրյան ողբերգության էկրանացումն է:

24 հոկտեմբերի, 02.10 Երեւան

■ **«Մարտեն Գերի վերադարձը»★**: Ռեժիսոր՝ Դանիել Վին: Դերերում. Ժերար Դըպարդյո, Նատալի Բեյ: Ֆրանսիա, 1982:

Միջնադարյան պատմություն, որի խորհրդավոր հերոսը կնոջն ու համագյուղացիներին հավատացնում է, թե երկարամյա բացակայությունից հետո տուն դարձած Մարտեն Գերն է:

25 հոկտեմբերի, 03.20 1-ый канал

■ **«Ութ ու կես»★★★**: Ռեժիսոր՝ Ֆեդերիկո Ֆելլինի: Դերերում. Մարչելլո Մաստրոյաննի, Անուկ Էմե, Կլաուդիա Կարդինալե, Սանդրա Միլո: Իտալիա, 1963:

Կինոյի դասական գործերից մեկը՝ հենց կինոարարման տվայտանքների մասին, արժանացել է Մոսկովյան փառատոնի գլխավոր մրցանակին եւ «Օսկարի»:

26 հոկտեմբերի, 02.35 Հայ TV

■ **«Ասեղի ծայրին»★★★**: Ռեժիսոր՝ Դենի Բոյլ: Դերերում. Յուան Մակգրեգոր, Ջոնի Լի Միլեր, Ռոբերտ Քարլայլ: Մեծ Բրիտանիա, 1996:

Դրամա էդինբուրգյան թմրամոլների կյանքից:

ՄԱՆՐԱՄԱՍՆԵՐ

■ **«Անհանգրվանները»** ֆիլմի նկարահանման վերջին օրը Քլարկ Գեյբլը, նկատի ունենալով խաղընկերուհուն՝ շարունակ ուշացող Մերիլին Մոնրոյին, ասաց. «Փառք Աստծու, ամեն ինչ վերջացավ: Քիչ էր մնում, որ նա ինձ ինֆարկտի հասցներ»: Հաջորդ օրը Գեյբլն ինֆարկտ ստացավ եւ 11 օր անց վախճանվեց:

■ **«Մատրիցա. վերաբեռնում»** ֆիլմի մարտական տեսարաններից մեկը, որ տեւում է 17 րոպե, 40 միլիոն դոլար է նստել, իսկ հետապնդման դրվագի համար հատուկ կառուցվել է օղակաձեւ ուղի, որի արժեքը կազմել է մոտ 2,4 միլիոն դոլար:

■ Լինդա Ֆիորենտինոն իր դերը **«Սեւազգեստ մարդիկ»** ֆիլմում «շահել է»՝ ռեժիսոր Բարի Զոնենֆելդի հետ պոկեր խաղալով:

■ Ջոն Մալկովիչը, որ **«Մերի Ռայլի»** կինոնկարում խաղում է Սթիվենսոնի երկփեղկված հերոսի՝ դոկտոր Ջեքիլի եւ միստր Հայդի դերը, դրանից մի քանի տարի առաջ նկարահանվել էր «Արվեստի նյութը» ժապավենում, որտեղ նրա հերոսը տրտնջում է, թե դոկտոր Ջեքիլի եւ միստր Հայդի պատմությունը չափից դուրս շատ է էկրանավորվում:

■ **«Կամասուտրա. սիրո պատմություն»**-ը Հնդկաստանում նկարահանելու համար ֆիլմի հեղինակներն ստիպված էին «Թարան եւ Մայան» կեղծ վերնագիրը հորինել, այլապես տեղի իշխանությունները թույլ չէին տա ֆիլմի նկարահանումները՝ տեղեկանալով վերնագրի եւ բովանդակության մասին: Երբ իշխանությունների ներկայացուցիչները կինոնկարահանման հրապարակ էին այցելում, դերասանները հանպատրաստից խաղում էին այնպիսի տեսարաններ, որտեղ էրոտիկայի մասին ոչ մի ակնարկ չկար:

Էջը պատրաստեց
ԶԱՎԵՆ ԲՈՅԱՋՅԱՆԸ

Ոգու մեծություններ կան, որոնց արժեքներն իմաստավորելու համար բառարաններում դեռ բառեր չկան։

Գ. Նժդեհ

Արցախյան ազատամարտի հերոս-մարզիկը

Արցախյան ազատամարտին իրենց ակտիվ մասնակցությունն են ունեցել նաեւ մեր անվանի շատ մարզիկներ։ Նրանցից մեկը բռնցքամարտի Հայաստանի բազմակի չեմպիոն, նախկին ԽՍՀՄ եւ միջազգային մրցաշարերի մրցանակակիր Գագիկ Ստեփանյանը, որին մարտական ընկերները Հեթանոս Գագո էին անվանում, Օմարի բարձունքի համար մղվող մարտում զոհվեց հերոսաբար։ Հայրենիքը բարձր գնահատեց նրա սխրանքը։ ԼՂՀ Գերագույն խորհրդի նախագահության 1994 թ. նոյեմբերի 20-ի որոշմամբ արցախյան ազատամարտում ցուցաբերած խիզախության եւ արիության համար Գագիկ Ստեփանյանին հետմահու շնորհվեց հերոսի կոչում՝ պարգեւատրելով «Մարտական խաչ» առաջին աստիճանի շքանշանով։ Մայրաքաղաքի թիվ 135 դպրոցը, որում ժամանակին սովորել է Գագիկ Ստեփանյանը, անվանվեց հերոսի անվամբ։ Վերջերս դպրոցի կոլեկտիվն իր արժանահիշատակ սանով հպարտանալու եւս մեկ առիթ ունեցավ։ ԼՂՀ նախագահ Արկադի Ղուկասյանի միջնորդությամբ, արձագանքելով հայ մայրերի երախտագիտական դիմում-նամակին, ինչպես նաեւ ԵԿՄ վարչության անդամ Ալբերտ Բազեյանի երաշխավորագրին, Գագիկ Ստեփանյանը պարգեւատրվել է «Մայրական երախտագիտության» պատվավոր մեդալով։

Գագիկ Ստեփանյանի հրամանատարությամբ Օմարի բարձունքի համար մղված կատաղի մարտերին մասնակցած Լեւոն Ալամդարյանն այսօր էլ մեծ հուզմունքով է հիշում իր քաջարի հրամանատարի կյանքի վերջին օրը։ Ադրբեջանցիներն Օմարի լեռնանցքի համար կատաղի մարտեր էին մղում։ Նախորդ օրերին գրոհելով 3-րդ պահակակետը, որը պաշտպանում էին ՆԳՆ ներքին զորքերի «Թայֆուն» ջոկատի մարտիկները Գագիկ Ստեփանյանի հրամանատարությամբ, թշնամին մեծ կորուստներ կրելով, հետ էր քաշվել։ Սակայն մարտի 16-ին օգտվելով թանձր մառախուղից, ադրբեջանցիներն ընդհուպ մոտեցել էին հայկական դիրքերին։ Անհավասար մարտում թշնամուն հաջողվեց շրջապատման մեջ վերցնել պահակակետի 12 պաշտպաններին։ Հրամանատարը վիրավորվեց, սակայն չլքեց դիրքերը։ Նա մտածում էր իր մարտիկներին փրկելու մասին։ Հնարավոր էր ձորակով իջնել, փրկվել։ Նա հրամայեց իր մարտիկներին

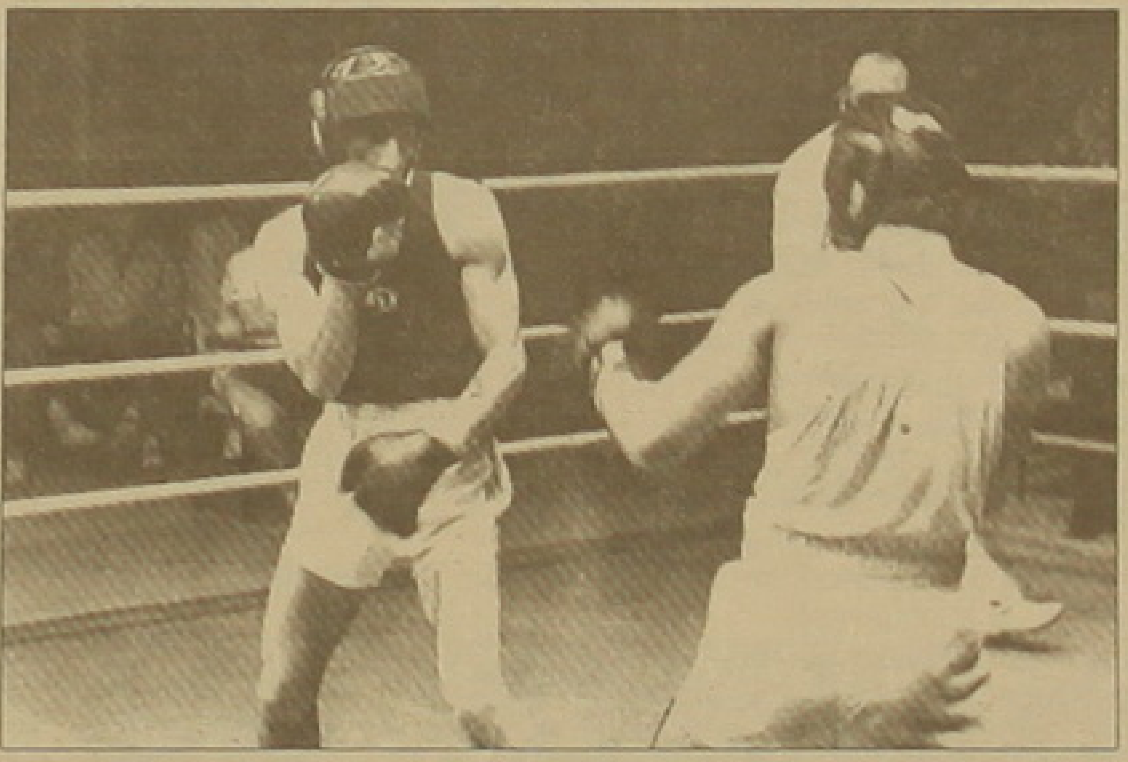

նահանջել, իսկ ինքը մնաց դիրքերում։ Ադրբեջանցիներն առաջարկեցին նրան հանձնվել՝ խոստանալով պահպանել կյանքը։ Մերժում ստանալով, նրանք փորձեցին գերի վերցնել հրամանատարին՝ նետվելով դեպի խրամատները։ Այդ պահին ոտքից վիրավոր Հեթանոս Գագոն ողջ հասակով կանգնեց թշնամու առջեւ եւ կրակ բացեց նրանց վրա։ Ադրբեջանցիները մի պահ ապշել էին դեպքերի նման շրջադարձից, ապա ուշքի գալով կրակ բացեցին։

Միայն երեք օր հետո, երբ հայկական ստորաբաժանումների օգնությամբ արցախցի 9-ը խիզախ ազատամարտիկներ հրամանատար «Օխոտնիկ Միշայի» գլխավորությամբ կրկին ազատագրեցին բարձունքը, հայտնաբերվեց Հեթանոս Գագոյի դին։ Նրա մի ձեռքում հրազենն էր, մյուսում՝ նռնակի օղակը...

Ֆուտբոլասերները կորոշեն Եվրոպայի 50 լավագույն ֆուտբոլիստներին

2004 թ. լրանում է ՈՒԵՖԱ-ի հիմնադրման 50-ամյակը։ Այդ հոբելյանի առթիվ ՈՒԵՖԱ-ն կազմակերպում է մրցույթ, որի նպատակն է որոշել վերջին 50 տարվա Եվրոպայի 50 լավագույն ֆուտբոլիստներին։ Ընդ որում, պետք է որոշվեն յուրաքանչյուր տասնամյակի 10 լավագույնները։ Ընտրությունը կատարելու են ֆուտբոլասերներն ՈՒԵՖԱ-ի պաշտոնական սայթում քվեարկելու միջոցով։ Քվեարկությունն արդեն սկսված է։ ՈՒԵՖԱ-ն ընտրել է 250 ֆուտբոլիստի (յուրաքանչյուր տասնամյակի համար՝ 50-ական խաղացող), որոնց թվում է նաեւ ՌԴ հավաքականի ներկայիս ավագ Վիկտոր Օնոպկոն։ Բացի նրանից, ՈՒԵՖԱ-ի ցանկում տեղ են գրավել նաեւ խորհրդային ֆուտբոլի մի խումբ ներկայացուցիչներ։ Այսպես, 1954-63 թթ. ժամանակաշրջանի լավագույն ֆուտբոլիստների կոչման հավակնորդների թվում են հանրահայտ դարպասապահ Լեւ Յաշինը, որը խորհրդային ֆուտբոլիստներից առաջինն էր, որ 1963 թ. արժանացավ Եվրոպայի լավագույն ֆուտբոլիստի համար սահմանված «Ոսկե գնդակ» մրցանակին, ինչպես նաեւ անվանի հարձակվող Վալենտին Իվանովը։ Հաջորդ տասնամյակի ցանկում ընդգրկված են Վալենտին Վորոնինն ու Իգոր Չիսլենկոն։ 70-ական թվականների լավագույնների կազմում ընդգրկվելու հնարավորություն ունի Օլեգ Բլոխինը, իսկ Ռինաս Դասաեւն ու Իգոր Բելանովը հանդիսանում են 1984-93 թթ. ժամանակաշրջանի թեկնածուներ։ 1994-2003 թթ. ժամանակաշրջանի 10 լավագույն ֆուտբոլիստների կոչմանը հավակնում են համաշխարհային ֆուտբոլի ներկայիս «աստղեր» Անդրեյ Շեւչենկոն, Լուիս Ֆիգուն, Դեյվիդ Բեքհեմը, Օլիվեր Կանը, Պաոլո Մալդինին, Զինեդին Զիդանը, Ռոբերտո Բաջիոն, Ալեսանդրո Դել Պիերոն, Դենիս Բերգկամպը, Մայքլ Օուենը, Խրիստո Ստոիչկովը, Ռաուլն ու այլ անվանի ֆուտբոլիստներ։

ՈՒԵՖԱ-ի հրապարակած 250 ֆուտբոլիստներից 33-ը տարբեր տարիների հանդես են եկել «Յուվենտուսի» կազմում, 29-ը՝ «Միլանում», 23-ը՝ «Ռեալում», 19-ը՝ «Ինտերում», 17-ը՝ «Բարսելոնում»։

Քվեարկության արդյունքները հերթականությամբ կհրապարակվեն 2004 թ. հունվարից մինչեւ ապրիլ։

Առաջատար ակումբները հետաքրքրվում են Չեխով

Եվրոպական ֆուտբոլի առաջատար երեք ակումբներ՝ Մադրիդի «Ռեալը», «Բարսելոնն» ու «Լացիոն» պայքարում են չեխ դարպասապահ Պետր Չեխի համար։ Վերջինս ներկայում հանդես է գալիս ֆրանսիական «Ռեննում»։ 2004 թ. ամռանն ավարտվում է նրա պայմանագրի ժամկետը եւ սպասվում է, որ Եվրոպայի ամենահեռանկարային դարպասապահներից մեկը՝ 21-ամյա Չեխը կտեղափոխվի ավելի բարձրակարգ թիմ։ Այս ամռանը Չեխը համաձայն էր տեղափոխվել «Բարսելոն», սակայն գործարքը չկայացավ։

Այլտոնը կտեղափոխվի «Շալկե-04»

Գերմանական «Շալկե-04» թիմում հաջորդ մրցաշրջանից հանդես կգա բունդեսլիգայի լավագույն ռմբարկուներից մեկը՝ բրազիլացի Այլտոնը։ Այդ մասին արդեն համաձայնություն է ձեռք բերվել «Շալկե-04-ի» եւ «Վերդերի» միջեւ։ 30-ամյա Այլտոնն արդեն 5 տարի հանդես է գալիս Բրեմենի «Վերդերում», որի ընթացքում անցկացրել է 144 խաղ, խփել 67 գոլ։ Ընթացիկ առաջնությունում նա 7 գնդակով գլխավորում է լավագույն ռմբարկուների ցուցակը։ Բրազիլացի ֆուտբոլիստն իսկական հայտնություն էր բրեմենցի սելեկցիոներների համար։ Նա Բրազիլիայում հանդես էր գալիս երկրորդ կարգի թիմերում եւ Գերմանիա տեղափոխվելու շնորհիվ դարձավ առաջնակարգ ֆուտբոլիստ։ Այլտոնը հայտարարել է, որ ինքը շնորհակալ է «Վերդերին» թիմում անցկացրած տարիների համար, սակայն 5 տարին մեկ անգամ անհրաժեշտ է փոխել մթնոլորտը։ Ուստի ինքը որոշել է հեռանալ թիմից եւ կարծում է, որ ֆուտբոլասերները չեն մեղադրի իրեն։ Բացի Այլտոնից, «Վերդերից» «Շալկե-04» կտեղափոխվի նաեւ պաշտպան Մլադեն Կրստաիչը։ Իսկ վերջինիս բելգիացի հարձակվող Էմիլ Մպենզան հանդես կգա «Վերդերում»։

ՇԱԽՄԱՏ

Արոնյանը խաղաղասիրաբար է տրամադրված

Արդեն 7-րդ տարին հոլանդական Հոոգովեն քաղաքում անցկացվում է շախմատի մրցաշար 4 ուժեղագույն շախմատիստների միջեւ։ Սովորաբար այդ մրցաշարին մասնակցում են ՖԻԴԵ-ի գծով շախմատի աշխարհի չեմպիոնը (այս տարի Պոնոմարյովին փոխարինել է աշխարհի նախկին չեմպիոն Անատոլի Կարպովը), երիտասարդների աշխարհի չեմպիոնը (Լեւոն Արոնյան), աշխարհի ուժեղագույն շախմատիստուհին (Յուդիթ Պոլգար) եւ Հոլանդիայի շախմատիստներից լավագույնը (Իվան Սոկոլով)։

Լեւոն Արոնյանն առայժմ խաղաղասիրաբար է տրամադրված։ Անցկացրած բոլոր չորս պարտիաներում էլ նա հանդիպումներն ավարտել է ոչ-ոքի արդյունքով։ Առաջին տուրում Արոնյանը միավորը կիսեց Իվան Սոկոլովի հետ, այնուհետեւ խաղաղ դաշն կնքեց Անատոլի Կարպովի եւ Յուդիթ Պոլգարի հետ։ Երկրորդ շրջանի անդրանիկ տուրում էլ կրկին Սոկոլովի հետ պարտիան ավարտվեց ոչ-ոքի։ Արոնյանը 2 միավորով զբաղեցնում է 2-րդ հորիզոնականը։ Առաջատարը Յուդիթ Պոլգարն է, որի օգտին գրանցված է 3 միավոր։ Նա առաջին տուրում պարտության մատնեց Անատոլի Կարպովին, իսկ 3-րդ տուրում առավելության հասավ Իվան Սոկոլովի նկատմամբ՝ մնացած հանդիպումներն ավարտելով ոչ-ոքի արդյունքով։ Իվան Սոկոլովն ու Անատոլի Կարպովը վաստակել են 1,5-ական միավոր։

Լրագրողները ֆուտբոլային նոր մրցախաղերի են նախապատրաստվում

Հայաստանի լրագրողների ֆուտբոլային թիմը հրավիրվել է մասնակցելու նոյեմբերի 6-9-ը Սոչիում կայանալիք ԱՊՀ երկրների լրագրողների հավաքականների միջեւ անցկացվող 5-րդ միջազգային մրցաշարին։ Այն անցկացվելու է Սոչիի քաղաքապետ Լեոնիդ Մոստովոյի հովանու ներքո։ Ամենամյա այդ մրցումների կազմակերպիչներն են Ռուսաստանի մարզական լրագրողների ֆեդերացիան, ՌԴ ֆիզիկական կուլտուրայի եւ սպորտի ընկերակցությունն ու ՌԴ ֆուտբոլային միությունը։ Այդ մրցումներին ներկա են լինում թերթերի եւ ամսագրերի գլխավոր խմբագիրներն ու նրանց տեղակալները, հեռուստաընկերությունների ներկայացուցիչները։ Նրանք ոչ միայն ֆուտբոլ են խաղում, այլեւ շփվում են միմյանց հետ, հանդիպումներ կազմակերպում։

Հայաստանի լրագրողների հավաքականն այժմ լրջորեն նախապատրաստվում է այդ մրցաշարին։ Չէ՞ որ հարկ է պաշտպանել չեմպիոնի տիտղոսը, որն անցյալ տարի Երեւանում անցկացված մրցաշարում նվաճել էին Հայաստանի լրագրողները։ Այդ մրցաշարն անցկացվեց անցյալ տարվա հոկտեմբերին ՀՀ նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանի ֆինանսական աջակցությամբ։ Մրցաշարի կազմակերպչական հարցերով զբաղվել էր Հայաստանի օտարերկրյա թղթակիցների ընկերակցությունը։ Անցյալ տարի ֆեդերացիայի կողմից սիրով տրամադրված Վազգեն Սարգսյանի անվան «Հանրապետական» մարզադաշտում հայ լրագրողները եզրափակիչ խաղում 1-0 հաշվով հաղթել էին իրենց վրաց գործընկերներին։ Այժմ Հայաստանի թիմը մրցավայր մեկնելու համար հովանավորներ է փնտրում։ Ճանապարհածախսի, ֆուտբոլային մարզագույքի ու մարզահագուստի ձեռքբերման համար անհրաժեշտ է 4500 դոլար։

Հիշեցնենք, որ միջազգային առաջին մրցաշարը, որին մասնակցել է ՀՀ լրագրողների հավաքականը, կայացել է 1999 թ. Սանկտ Պետերբուրգում նահանգապետ Վլադիմիր Յակովլեւի հովանավորությամբ։ Այն ժամանակ լրագրողների թիմի առաջին հովանավորը հայտնի գործարար Միխայիլ Բաղդասարովն էր, որին լրագրողները մինչ օրս էլ շնորհակալ են։ Հաջորդ տարի մրցաշարն անցկացվեց Բաքվում՝ երկրի նախագահ Հեյդար Ալիեւի հովանու ներքո։ Բնականաբար, հայ լրագրողները չմասնակցեցին մրցումներին։ 2001 թ. լրագրողների մրցավեճն անցկացվեց Քիշնեւում՝ երկրի նախագահ Վլադիմիր Վորոնինի աջակցությամբ։ Այդ տարի, շնորհիվ ՀՀ նախագահի ֆինանսական աջակցության, հայ լրագրողները հնարավորություն ունեցան մասնակցելու մրցումներին եւ գրավեցին մրցանակային 3-րդ տեղը։

Սիրողական ֆուտբոլի զարգացումը կարեւոր նշանակություն ունի երկրում պրոֆեսիոնալ ֆուտբոլի առաջընթացի համար։ Այդ մասին Երեւանում գտնվելու ժամանակ իր ելույթում նշել էր նաեւ ՖԻՖԱ-ի նախագահ Յոզեֆ Բլատերը։ Նա նույնիսկ ֆեդերացիայի ներկայացուցչին լրագրողների թիմի համար գնդակ էր նվիրել։

ՏԻԳՐԱՆ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ,
ՀՀ լրագրողների թիմի ավագ

ՖԻՖԱ-ն մերժել է համատեղ հայտերը

Ինչպես հայտնի է, ՖԻՖԱ-ի որոշմամբ ֆուտբոլի 2010 թ. առաջնությունը պետք է անցկացվի աֆրիկյան մայրցամաքում։ Առաջնությունն իրենց մոտ կազմակերպելու հայտ են ներկայացրել Հարավաֆրիկյան Հանրապետությունը, Մարոկկոն, Եգիպտոսը։ Լիբիան ու Թունիսը համատեղ հայտ էին ներկայացրել, սակայն ՖԻՖԱ-ն մերժել է նրանց հայտը, հայտարարելով, որ առաջնությունը պետք է անցկացվի մեկ երկրում։ Ժամանակին Նիգերիան եւս Բենինի, Գանայի եւ Տոգոյի հետ համատեղ հայտ էին ներկայացրել, սակայն մինչ Ցյուրիխում ՖԻՖԱ-ի նիստը նիգերիացիներն իրենց հայտը հետ էին վերցրել։ Նիգերիան ելնելով ֆինանսական վիճակից, հնարավորություն չունի միայնակ կազմակերպելու առաջնությունը։ Նիգերիացիները մտադիր են աջակցել ՀԱՀ-ին՝ հավակնորդների միջեւ մղվող պայքարում։

Էջը պատրաստեց
ԱՇՈՏ ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆԸ

Բիզ

ՀՀ ԿԲ խորհրդի նիստում

ԿԲ խորհուրդը հոկտեմբերի 17-ի նիստում, որը վարում էր բանկի նախագահ Տ.Սարգսյանը, ԿԲ գործառնությունների տոկոսադրույքները թողեց անփոփոխ. կնքվող ռեպո-համաձայնագրերի տոկոսադրույքը սահմանվեց 9 տոկոս, տրամադրվող լոմբարդային վարկերինը՝ 20 տոկոս, իսկ ներգրավվող ավանդներինը՝ 5 տոկոս։

Խորհուրդը որոշեց լրացումներ կատարել «ՀՀ տարածքում գործող բանկերում կանխիկ դրամով կատարվող գործառնություններ» կանոնակարգ 9-ում։

ԿԲ մամուլի ծառայությունը հրապարակում է ֆինանսական շուկայում ԿԲ գործառնությունների տոկոսադրույքների սահմանման վերաբերյալ ԿԲ խորհրդի հոկտեմբերի 3-ի նիստում ընդունված որոշման հիմնավորումը։ «Սեպտեմբերի 19-ից հոկտեմբերի 2-ն ընկած ժամանակահատվածում մակրոտնտեսական իրավիճակը եւ ֆինանսական շուկայի միտումները հետեւյալն էին։

Մակրոտնտեսական իրավիճակը։ Ըստ ՀՀ ԿԲ դիտարկումների, սեպտեմբերի 19-ից հոկտեմբերի 2-ն ընկած ժամանակահատվածում գրանցվել է 0.8% ինֆլյացիա՝ նախորդ ժամանակահատվածի 0.4% դեֆլյացիայի պայմաններում։

Բյուջեի միջին օրական հարկային եկամուտները կազմել են 1 մլրդ 221 մլն դրամ՝ նախորդ ժամանակահատվածի 645 մլն դրամի դիմաց։

հոկտեմբերի 2-ի դրությամբ բանկերի պարտավորությունները կազմել են 6 մլրդ 678 մլն դրամ։

Օգոստոսի 27-ին նախորդած շաբաթվա ընթացքում փողի զանգվածը (առանց կուտակված տոկոսների) աճել է 3 մլրդ 958 մլն դրամով եւ կազմել 215 մլրդ 820 մլն դրամ։ Շրջանառության մեջ եղած կանխիկը նվազել է 1 մլրդ 224 մլն դրամով, իսկ ավանդներն աճել են 5 մլրդ 183 մլն դրամով։ Ցպահանջ արտարժութային ավանդներն աճել են 849 մլն դրամով, իսկ ցպահանջ դրամային ավանդները՝ 4 մլրդ 786 մլն դրամով։ Ժամկետային արտարժութային ավանդները նվազել են 289 մլն դրամով եւ կազմել 46 մլրդ 152 մլն դրամ։ Պայմանավորված վերոգրյալով՝ դրամային զանգվածն աճել է 3 մլրդ 399 մլն դրամով եւ սեպտեմբերի 27-ին կազմել 125 մլրդ 909 մլն դրամ։

<u>ՊՊ երկրորդային շուկա</u>։ Իրականացվել է 2 մլրդ 951 մլն դրամի գործարք 13.01% միջին կշռված եկամտաբերությամբ։ Առաջին շաբաթվա ընթացքում իրականացվել է 1 մլրդ 529 մլն դրամի գործարք 14.17 %-ով, երկրորդ շաբաթվա ընթացքում՝ 1 մլրդ 422 մլն դրամի գործարք 11.77 %-ով։

Միջբանկային ռեպո գործառնություններ։ Միջբանկային շուկայում իրականացված ռեպո գործառնությունների ծավալը կազմել է 6 մլրդ 259 մլն դրամ՝ 7.22% միջին կշռված փոխարժեքով։ Առաջին շաբաթվա ընթացքում իրականացվել է 3 մլրդ 792 մլն դրամ ծավալով ռեպո գործարք 7.27%-ով, երկրորդ շաբաթվա ընթացքում՝ 2 մլրդ 467 մլն դրամ ծավալով գործարք՝ 7.14%-ով։

Հաջորդ երկշաբաթյա ժամանակահատվածի ծրագրավորում։ Ս.թ. հոկտեմբերի 3-ից 16-ն ընկած ժամանակահատվածում ԿԲ ԶԱԱ-ի

Դրամավարկային քաղաքականություն։ Սեպտեմբերի 19-ից հոկտեմբերի 2-ն ընկած ժամանակահատվածի ծրագրավորման համաձայն փողի բազան պետք է աճեր 123 մլն դրամով եւ հոկտեմբերի 2-ի դրությամբ կազմեր 106 մլրդ 414 մլն դրամ։

Փաստացի արդյունքներով գրանցվել են շեղումներ, եւ փողի բազան հոկտեմբերի 2-ի դրությամբ կազմել է 104 մլրդ 631 մլն դրամ։

ԶԱԱ-ի ցուցանիշը շեղվել է ծրագրայինից 1 մլրդ 346 մլն դրամ նվազման դիմաց աճել է 2 մլրդ 606 մլն դրամով, որը հիմնականում պայմանավորված է եղել 3 մլրդ 757 մլն դրամին համարժեք արտարժույթի վաճառքի չիրականացմամբ։

Ծրագրավորման համաձայն նախատեսվել էր ԶՆԱ-ի աճ 1 մլրդ 468 մլն դրամի չափով, սակայն արձանագրվել է 4 մլրդ 266 մլն դրամի նվազում։ Շեղումը պայմանավորված է հետեւյալ բաղադրատարրերի փոփոխությամբ. կառավարության զուտ պարտավորությունների ցուցանիշը նվազել է 3 մլրդ 227 մլն դրամով, իսկ զուտ այլ ակտիվները աճել 173 մլն դրամով՝ նախատեսված համապատասխանաբար 1 մլրդ 904 մլն եւ 54 մլն դրամի աճերի փոխարեն։ Կառավարության պարտավորությունների փոփոխությունն իր հերթին պայմանավորված է եղել Կենտրոնական գանձապետարանի միասնական հաշվի 2 մլրդ 533 մլն դրամի կուտակմամբ, կառավարության դեպոզիտների 694 մլն դրամի աճով։ Բանկերի պարտավորությունները նվազել են 1 մլրդ 212 մլն դրամով՝ ի հաշիվ 390 մլն դրամ ավանդների զուտ ներգրավման եւ 822 մլն դրամի չափով հակադարձ ռեպո գործառնության իրականացման։ Արդյունքում՝

Ֆինանսական շուկայի միտումները։ Սեպտեմբերի 19-ից հոկտեմբերի 2-ն ընկած ժամանակաշրջանում թղթակցային հաշիվների միջին մակարդակը կազմել է 18,663 մլն դրամ, իսկ պարտադիր պահուստավորումը՝ 12.5 մլրդ դրամ։

Հաշվետու ժամանակահատվածում ներքին արժութային շուկայում, ՊՊ առաջնային եւ երկրորդային շուկաներում դիտվել են հետեւյալ միտումները։

Ներքին արժութային շուկա։ Վերոհիշյալ ժամանակահատվածում միջբանկային շուկայում գործառնությունների համախառն ծավալը կազմել է 76.4 մլն ԱՄՆ դոլար, որից 36.7 մլն ԱՄՆ դոլարի առք եւ 39.7 մլն ԱՄՆ դոլարի վաճառք՝ համապատասխանաբար 570.86 եւ 572.93 դրամ միջին կշռված փոխարժեքներով։

Նշված ժամանակահատվածում արտարժույթի շուկայում ձեւավորված ՀՀ դրամի փոխարժեքը ԱՄՆ դոլարի նկատմամբ արժեզրկվել է 0.2%-ով՝ 569.70 դրամից մեկ ԱՄՆ դոլարի դիմաց հասնելով մինչեւ 570.57 դրամի։

<u>ՊՊ առաջնային շուկա</u>։ Տեղի է ունեցել պետական պարտատոմսերի 3 թողարկում։ Առաջին շաբաթում տեղաբաշխվել են 36-ամսյա եւ 48-շաբաթյա պարտատոմսերը 2 մլրդ 100 մլն դրամ ընդհանուր ծավալով։ Վերջիններիս նկատմամբ պահանջարկները կազմել են համապատասխանաբար 3 մլրդ 745 մլն դրամ (250%) ու 1մլրդ 232 մլն դրամ (205%) եւ ձեւավորվել են 13.79% եւ 10.48% եկամտաբերություններ։ Երկրորդ շաբաթվա ընթացքում տեղաբաշխվել է 51-շաբաթյա ՊՊ 600 մլն դրամ ծավալով՝ 10.43% եկամտաբերությամբ։

ցուցանիշը, ծրագրավորման համաձայն, կնվազի 419 մլն դրամով՝ հիմնականում պայմանավորված 1 մլրդ 725 մլն դրամին համարժեք արտարժույթի վաճառքով եւ 47 մլն դրամի արտաքին պարտքի տոկոսագումարների վճարմամբ։ Այս ժամանակահատվածում ծրագրավորվել է 1 մլրդ 350 մլն դրամի բյուջեի արտարժութային եկամուտների ստացում (Լինսի հիմնադրամ)։

Կառավարության զուտ պարտավորությունների ցուցանիշը կաճի 3 մլրդ 501 մլն դրամով՝ պայմանավորված Կենտրոնական գանձապետարանի միասնական հաշվից 501 մլն դրամի ծախսմամբ եւ կառավարության դեպոզիտներից 3 միլիարդ դրամի մարմամբ։

Բանկերի պարտավորությունները կնվազեն 100 մլն դրամով՝ ի հաշիվ ավանդների զուտ ներգրավման։ Արդյունքում՝ այդ ցուցանիշը ժամանակաշրջանի վերջում կկազմի 6 մլրդ 578 մլն դրամ։

Վերոհիշյալ փոփոխությունները կհանգեցնեն ԶՆԱ-ի 3 մլրդ 398 մլն դրամով աճի։

Երկշաբաթվա ընթացքում փողի բազան կաճի 2 մլրդ 979 մլն դրամով եւ կկազմի 107 մլրդ 610 մլն դրամ։

Ելնելով ֆինանսական շուկայում տոկոսադրույքների ձեւավորված միտումներից եւ ծրագրված ժամանակահատվածում ԿԲ-ի կողմից դրամային շուկային չմիջամտելու քաղաքականության ուղղվածությունից, ՀՀ ԿԲ խորհուրդը որոշեց տոկոսադրույքները թողնել անփոփոխ՝ ռեպո համաձայնագրերի տոկոսադրույքը սահմանել 9%, լոմբարդային վարկերի տոկոսադրույքը՝ 20% եւ բանկերից ներգրաված ավանդների տոկոսադրույքը՝ 5%։

ՀՀ ԿԲ Մամուլի ծառայություն

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

«ՆՈՐ ԱԿՈՒՆՔ» ՓԲԸ-ն հրավիրում է փորձառու ընկերություններին մասնակցելու մրցույթի հետեւյալ աշխատանքների իրականացման գծով՝

Լոտ 1. Մեծամոր քաղաքում, Մյասնիկյան, Խանջյան, Մայիսյան, Նորապատ, Արգավանդ եւ Տարոնիկ գյուղերում հորատանցքերի հորատում/վերականգնում

Լոտ 2. Գազաքլորակայանի կառուցում Արմավիր քաղաքում

Լոտ 3. Բաղրամյան, Լեռնագոգ եւ Դալարիկ գյուղերում ջրամատակարարման կայանքների կառուցում կամ վերականգնում

Լոտ 4. Բակային օղակածեւ խողովակաշարերի կառուցում եւ ջրաչափերի տեղադրում Արմավիր քաղաքի բազմաբնակարան շենքերում։

Սրանք հանդիսանում են գերմանա-հայկական ֆինանսական համագործակցության շրջանակներում իրականացվող «ՀՀ ջրամատակարարման եւ ջրահեռացման համակարգի վերականգնում Արմավիրի մարզում» ծրագրի բաղկացուցիչ մասը եւ ֆինանսավորվում են KfW բանկից ստացված վարկային միջոցներից։

Աշխատանքները ներառում են ապրանքների մատակարարում եւ շինմոնտաժային աշխատանքների կատարում։ Մասնակիցները կարող են դիմել մեկ, մի քանի կամ բոլոր լոտերի համար։

Մրցույթի արարողակարգի տարրերը ներկայացվում են մրցութային փաստաթղթերի փաթեթում, որն անգլերեն լեզվով կարելի է ձեռք բերել ս. թ. հոկտեմբերի 20-ից մինչեւ 03.11.2003 թ., ժամը 17:00, «Նոր ակունք» ՓԲԸ-ի գրասենյակում՝ վճարելով 250 եվրո կամ դրան համարժեք դրամ։ Վճարումը կատարվում է բանկային փոխանցման միջոցով՝

Բանկ	HSBC
Մասնաճյուղ	Հայաստան, Երեւան
Ընկերություն	«Նոր ակունք» ՓԲԸ
Հ/հ (եվրո)	001-150-648-102
Հ/հ (դրամ)	001-150-648-001

Մրցութային առաջարկները պետք է ներկայացվեն կազմակերպչին մինչեւ 03.12.2003 թ., ժամը 13:00, «Նոր ակունք» ՓԲԸ-ի գրասենյակ, որտեղ եւ նույն օրը, ժամը 15:00-ին կկայանա մրցույթի բացման պաշտոնական արարողությունը։

Մրցույթի մասնակիցները լրացուցիչ տեղեկություններ կարող են ստանալ կազմակերպչից հետեւյալ հասցեով՝ ք. Արմավիր, Մաշտոցի 59, հեռ.՝ (037) 5 05 82, 6 15 55, (ֆաքս + 37 5 09 82), գլխավոր տնօրեն՝ Յանե Վրտեսկի։

«ՆՈՐ ԱԿՈՒՆՔ» ՓԲԸ-Ի ՏՆՕՐԻՆՈՒԹՅՈՒՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՄԵՐԻԿՅԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԸ

մրցութային կարգով աշխատանքի է հրավիրում

- *Կաբսայաստան հնոցատանի*

Թեկնածուները պետք է ունենան միջնակարգ մասնագիտական կրթություն, կաթսայատան շահագործման իրավունք եւ առնվազն երկու տարվա համապատասխան աշխատանքային փորձ։

Պահանջվող փաստաթղթերն են՝ կրթության եւ կաթսայատան շահագործման իրավունքի վկայական, ուսման եւ աշխատանքային փորձի մասին տեղեկություններ։ Փաստաթղթերն ընդունվում են մինչեւ ս. թ. հոկտեմբերի 28-ը, ժ. 17:45-ը։

Դիմել ՀԱՀ-ի կադրերի բաժին հետեւյալ հասցեով՝ Մարշալ Բաղրամյան 40 պող., 50ա սենյակ։

ԲԱՑ ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԹՅԱՆ ԻՆՍՏԻՏՈՒՏԻ

Օժանդակության հիմնադրամի հայաստանյան մասնաճյուղ

Կենտրոնական եվրոպական համալսարանը հայտարարում է փաստաթղթերի ընդունելություն 2004-2005 թթ. ակադեմիական տարվա կրթաթոշակ ստանալու մրցույթին մասնակցելու համար։ ԿԵՀ-ն առաջարկում է ուսուցում հետեւյալ ծրագրերով.

Մագիստրոսի կոչման համար՝

քաղաքագիտություն, պետական կառավարում, տնտեսագիտություն, հետհամայնավար անցումային շրջանի քաղաքական տնտեսագիտություն, միջազգային մենեջմենթ, միջազգային հարաբերություններ եւ եվրոպական ուսումնասիրություններ, ազգայնականության ուսումնասիրություններ, մարդու իրավունքներ, բիզնեսի ոլորտում միջազգային իրավունք, համեմատական սահմանադրական իրավունք, Կենտրոնական Եվրոպայի պատմություն, սոցիոլոգիա եւ սոցիալական մարդաբանություն, գենդերային ուսումնասիրություններ, բնապահպանություն եւ բնապահպանական քաղաքականություն, միջնադարի ուսումնասիրություններ, տեղեկատվական տեխնոլոգիաների մենեջմենթ։

Դոկտորական կոչման համար՝

քաղաքագիտություն, փիլիսոփայություն, սոցիոլոգիա եւ սոցիալական մարդաբանություն, միջնադարի հետազոտություններ, Կենտրոնական եւ Հարավ-արեւելյան Եվրոպայի համեմատական պատմություն, համեմատական գենդերային ուսումնասիրություններ, բնապահպանություն եւ բնապահպանական քաղաքականություն, տնտեսագիտություն, կիրառական մաթեմատիկա։

ԿԵՀ-ն առաջարկում է նաեւ դոկտորական ատենախոսության աջակցության ծրագիր։

Դիմումի էլեկտրոնային ձեւն անհրաժեշտ է լրացնել եւ հանձնել օնլայն ռեժիմով ԿԵՀ-ի ինտերնետային http://www.ceu.hu էջում մինչեւ այնտեղ նշված ժամկետները։ Էջում կարելի է նաեւ գտնել պահանջվող այլ փաստաթղթերի ցուցակը, որոնք անհրաժեշտ է ներկայացնել մինչեւ ս. թ. դեկտեմբերի 19-ը ԲՀԻՕՀՀՄ-ի գրասենյակ հետեւյալ հասցեով՝

Երեւան, Պուշկինի 1, բն. 2, կամ՝ http://www.ceu.hu,

հեռ.՝ 542119, 541719, 543901

e-mail: panaida@osi.am.

For Your Internal News of Armenia Log on to

www.azg.am

In English, Russian, Armenian and Turkish

«Սեւան-Երեւան» մայրուղու հատվածում կորել են «ԱՄԵՎԱ» ՍՊԸ ֆինանսատնտեսական գործունեության փաստաթղթերը, դրամարկղի գիրքը, առաքվող եւ տեղափոխվող ապրանքների գրանցման գիրքը։ ՀՎՀՀ 08611925։

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ

ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարությունը, Երեւանի քաղաքապետարանը, ՀՀ Առեւտրաարդյունաբերական պալատը եւ «Ագրոբիզնեսի Զարգացման Կենտրոն» ՓԲԸ-ն 2003 թ. հոկտեմբերի 20-23-ը ՀՀ կառավարության նիստերի մեծ դահլիճում (ք. Երեւան, Մ. Ադամյանի փողոց 1) կազմակերպում են

«ԱՐՄՊՐՈԴԷՔՍՊՈ - 2003» Երրորդ միջազգային ցուցահանդեսը,

որտեղ կցուցադրվեն Հայաստանի Հանրապետության սննդի արդյունաբերության լավագույն արտադրատեսակները։ Ցուցահանդեսին կմասնակցեն արտադրական ձեռնարկություններ, արտասահմանյան եւ տեղական առեւտրական եւ գովազդային կազմակերպություններ, զանգվածային լրատվական միջոցներ։ Ցուցահանդեսին հրավիրում ենք մասնակցելու բոլոր շահագրգիռ կազմակերպություններին։

Մանրամասն տեղեկությունների համար դիմել «Ագրոբիզնեսի զարգացման կենտրոն»: Հեռախոսներ 277-647, 277-621։ Ցուցահանդեսի հանդիսավոր բացման արարողությունը կկայանա հոկտեմբերի 20-ին, ժամը 12:00-ին։

«Ազգ» տպագրատուն, Երեւան, Բագրատունեաց 70ա Գրանցման թիւ 65. Դասիչ 69150. Տպաքանակը՝ 3000 Ստորագրուած է տպագրութեան՝ 17. 10. 2003 Գինը՝ 100 դրամ